

AB-REOC
BV-OECO

Association belge de recherche et d'expertise des organisations de consommateurs - (asbl)
Belgische Vereniging voor Onderzoek en Expertise voor de Consumentenorganisaties - (vzw)

De Belgische consument en zonnebanken

Studie 2022

Auteur: Expansions/ Leen De Cort

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	2	5.	Kennis over zonnebanken	10
1.1	Context	2	5.1	Kennis over risico's	10
1.2	Doelen van het onderzoek	3	5.2	Kennis over wetgeving	12
1.3	Methodologie	4	5.3	Informatie over zonnebankgebruik en gezondheidsrisico's	14
	Fasen van het onderzoek	4		Tevredenheid	14
	Steekproef	4		Informatiekanalen	15
	Analyse	4	5.4	Extra informatie: Communicatie op de websites van de zonnebankcentra	16
2.	Het belang van het huidtype	5	6.	Het gebruik van de zonnebank in praktijk	17
2.1	Huidtypes	5	6.1	Hoeveel en wanneer?	17
2.2	Heeft de Belgische burger kennis over zijn huidtype?	5	6.2	Waar?	19
2.3	Extra informatie: bronnen over de verschillende huidtypes	5	6.3	Waarom (niet?)	19
3.	Gebruikers van de zonnebank	6	6.4	Mening over de beschermende maatregelen versus toepassing ervan	20
3.1	Actieve en inactieve gebruikers	6	6.5	Extra maatregelen?	22
3.2	Gebruikers met huidtype 1 en 2	6	7.	Het gebruik van zonnebankcentra in de praktijk	22
3.3	Leeftijd	7	7.1	Weigering toegang	22
	Leeftijd eerste gebruik	7	7.2	Huidcontrole	23
	Leeftijd gebruikers	7	7.3	Intakegesprek door de verantwoordelijke	23
4.	Beschermende houding in de zon	7	7.4	Andere informatie	24
4.1	Bezorgdheid over UV-stralen	7	7.5	Extra informatie: labels in de sector	25
4.2	Vertaling bezorgdheid naar preventieve maatregelen?	8	8.	Conclusies en aanbevelingen	25
	Mannen versus vrouwen	9	9.	Bijlagen	28
	Impact huidtype	9	9.1	Lijst figuren	28
	Zonnebankgebruikers versus niet-gebruikers	9			
4.3	Vertaling bezorgdheid naar huidcontrole	10			

Association belge de recherche et d'expertise des organisations de consommateurs - (asbl)
Belgische Vereniging voor Onderzoek en Expertise voor de Consumentenorganisaties - (vzw)

Contact:
Koning Albert II Laan 16,
1000 Brussel
V.U.: Jean-Philippe Ducart

1. INLEIDING

1.1 Context

De zonnebanken werden ontwikkeld in 1960, en werden ingeburgerd vanaf de jaren 80. In vergelijking met andere Europese landen wordt de zonnebank erg veel gebruikt in België. In 2015 ging 14 % van de Belgische bevolking minstens één keer onder de zonnebank. 62 % van de gebruikers hadden minstens 10 sessies op een jaar, en 23 % meer dan 20 sessies per jaar. Dit resulteert in een totaal van meer dan 1 miljoen mensen tussen de 15 en 65 jaar oud die een zonnebank gebruikten¹. Uit een Europees onderzoek in 2019 blijkt, voor België-specifieke cijfers, dat 26% van de respondenten ooit een zonnebank heeft gebruikt, en 15% dit regelmatig deed. Dit aandeel was hoger bij jongeren en bij vrouwen².

Het gebruik van de zonnebanken neemt sindsdien wel duidelijk af. Volgens de recentste cijfers van Stichting tegen Kanker (2022) zou maar **8% van de Belgen de zonnebank gebruiken**³.

Volgens de cijfers van de FOD Economie (op basis van een actieve NACE code) zouden er **1987 vestigingen met een zonnebank** zijn (die toebehoren aan 1847 verschillende ondernemingsnummers)⁴. Het aantal zonnebank-aparaten werd door sectorfederatie Febelsol in 2019 op 7.000 geschat, verdeeld over 4500 vestigingen. Van deze

vestigingen zijn een 800-tal professionele centra (dit zijn zaken waar zonnebanken de hoofdactiviteit is)⁵.

In 2009 heeft het Internationaal Instituut voor Kankeronderzoek (IARC) UV-stralende zonnebanken ingedeeld als kankerverwekkend type 1, het gevaarlijkste niveau voor de gezondheid, waarbij het kankerverwekkende effect is aangetoond en erkend⁶. In 2016 concludeerde het Europees Wetenschappelijk Comité voor gezondheid, milieu en nieuwe risico's (SCHEER) verder dat de risico's van UV-straling van zonnebanken groter zijn dan de mogelijke voordelen, zoals de aanmaak van vitamine D⁷.

Volgens de website van Stichting tegen Kanker⁸ lopen zonnebankgebruikers **20% meer risico op melanoom**, de meest agressieve vorm van huidkanker. Bij gebruikers onder de 35 jaar loopt het risico zelf op tot 59%⁹. In België is huidkanker de snelst groeiende kankerprevalentie, en het overgrote deel daarvan houdt verband met blootstelling aan de zon en zonnebankgebruik¹⁰.

De Hoge Gezondheidsraad waarschuwt eveneens tegen de verschillende risico's die het gebruik van zonnebanken met zich meebrengt. De Hoge Gezondheidsraad vroeg in haar advies van 2017 dan ook om een totaal verbod op zonnebanken¹¹. Volgens hetzelfde advies zouden bewustmakingscampagnes en een totaal verbod op zonnebanken het sterftecijfer met 6.000 gevallen doen dalen, wat 3,6 euro

zou opleveren voor elke euro die in deze maatregelen wordt geïnvesteerd^{12 13}.

Sinds 2015 hebben de (bonafide) zonnebankcentra zich verenigd in de sectororganisatie Febelsol. Deze sectorfederatie probeert onder meer de wetenschappelijke consensus over de schadelijkheid van de zonnebanken uit te dagen¹⁴. We gaan hier op deze wetenschappelijke twistpunten niet verder in. In het kader van deze studie wensen we vooral na te gaan of de zonnebankgebruiker denkt voldoende informatie te hebben gekregen, wat zijn bezorgdheden zijn naar zijn gezondheid, en wat zijn ervaringen zijn met de praktijken in de zonnebankcentra.

De huidige Belgische wetgeving rond zonnebanken dateert van 2002. Deze regels werden voor de laatste keer verstrengd in 2017¹⁵. De leeftijdsgrens werd onder meer opgetrokken tot 18 jaar, en personen met een zeer gevoelige huid (huidtype 1) krijgen eveneens een verbod om te zonnebanken. Andere veiligheidsmaatregelen betreffen onder meer het verplichte intakegesprek, en verplichte vaststelling van het huidtype.

Er is geen geharmoniseerde normalisatie op Europees niveau voor zonnectra. Apparatuur voor blootstelling van de huid aan ultraviolette en infrarode straling, waaronder zonnebanken, valt wel onder de norm EN60335-2-27, waar- van de laatste versie dateert van 2019 en betrekking heeft

op de veiligheid van dergelijke apparatuur, in toepassing van de laagspanningsrichtlijn 2006/95/EG.

De FOD Economie houdt toezicht op het toezicht op de uitoefening van de wetgeving van de zonnebanken. In 2019 werden er 503 administratieve onderzoeken (de ondernemingen moeten een vragenlijst invullen) en 118 fysieke onderzoeken gedaan. Slechts 356 ondernemingen hebben op deze vragenlijst geantwoord. Volgens de eigen verklaringen van de zonnebankcentra, gaven iets minder dan de helft van hen aan, geen zonnebank meer in de zaak te hebben. Daarnaast gaven er slechts 12,4% van de zonnebankcentra aan dat ze in orde zijn met de wetgeving (dit is 23.53% van de ondernemingen die melden nog een zonnebank te hebben). Bij de fysieke controles daarentegen voldeed werd slechts 10% conform de wetgeving uitgebaat¹⁶.

De algemene Directie Kwaliteit en Veiligheid heeft de controle van de zonnebanken, en van ander gelinkt materiaal (vb. de huidscantoestellen) nog niet in haar prioriteiten opgenomen¹⁷.

1.2 Doelen van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is een kwantitatief onderzoek uit te voeren over het gebruik, de kennis en de perceptie van zonnebanken door de Belgische consument.

1 Advies 9216 van de Hoge Gezondheidsraad, te raadplegen via Zonnebanken: een gevaar voor de gezondheid | FOD Volksgezondheid (belgium.be)
2 Suppa M, Gandini S, Nijimi H, Bulliard JL, Correia O, Duarte AF, et al. Prevalence and determinants of sunbed use in thirty European countries: data from the Euromelanoma skin cancer prevention campaign. J Eur Acad Dermatology Venereol. 2019;33(May 2018):13–27.
3 De huidkankerpandemie en het zonnegedrag van de Belgen | Stichting tegen Kanker, publicatie woensdag 30 maart 2022
4 Cijfers opgevraagd op 13 juli 2022.
5 Inleiding. Federatie Belgische Solariums - PDF Gratis download (docplayer.nl)
6 <https://www.iarc.who.int/media-centre-iarc-news-32/>
7 Scientific Committee on Health Environmental and Emerging Risks (SCHEER). Opinion on Biological effects of ultraviolet radiation relevant to health with particular reference to sunbeds for cosmetic purposes [Internet]. 2016. Available from: https://ec.europa.eu/health/scientific_committees/public_consultations/scenih_r_consultation_30_fr
8 Red je vel, vermijd de zonnebank | Stichting tegen Kanker
9 Zie ook Boniol M, Autier P, Boyle P, Gandini S. Cutaneous melanoma attributable to sunbed use: Systematic review and meta-analysis. BMJ. 2012;345(7877).
10 Yared W, Boonen B, McElwee G, Ferguson M. Cancer league actions against sunbed use for skin cancer prevention. J Eur Acad Dermatology Venereol. 2019;33:97–103.
11 Advies 9216 van de Hoge Gezondheidsraad, te raadplegen via Zonnebanken: een gevaar voor de gezondheid | FOD Volksgezondheid (belgium.be)

12 Advies 9216 van de Hoge Gezondheidsraad, te raadplegen via Zonnebanken: een gevaar voor de gezondheid | FOD Volksgezondheid (belgium.be)
13 Ook Buitenlandse studies geven aan dat sensibiliseringscampagnes en campagnes voor het opsporen van huidkanker werken. Een Deense projectiestudie uit 2015 voorspelt een aanzienlijke vermindering van kwaadaardig melanoom als gevolg van een daling van het zonnebankgebruik die volgde op een bewustmakingscampagne. In Australië, waar zonnebanken zijn verboden, en na talrijke inbeslagname van illegale producten, wordt voorspeld dat hierdoor honderdduizenden gevallen van kanker bij jongeren zullen worden voorkomen en miljoenen dollars zullen worden bespaard. Ook in Duitsland is het gebruik van zonnebanken onder de bevolking tussen 2001 en 2015 gedaald van 11% tot 1,6%, in combinatie met een verbod op zonnebanken voor minderjarigen en een nationaal screeningprogramma voor huidkanker. (Zie onder meer Køster B, Meyer MKH, Andersson TM, Engholm G, Dalum P. Sunbed use 2007 – 2015 and skin cancer projections of campaign results 2007 – 2040 in the Danish population : repeated cross-sectional surveys. 2018;1–12; Gordon LG, Sinclair C, Cleaves N, Makin JK, Rodriguez-Acevedo AJ, Green AC. Consequences of banning commercial solarium in 2016 in Australia. Health Policy. 2020 Jun;124(6):665–70; en Augustin M, Schäfer I, Krensel M, Reusch M, Mohr P, Greinert R, et al. Decreasing sunbed use in the German population between 2001 and 2015: survey in 155 679 working persons. J Eur Acad Dermatology Venereol. 2019 Mar;33(3):541–5.
14 Zonnebank is niet gevaarlijker dan de zon - Emotion (emotion-groenplaats.be)
15 Meer informatie over de huidige wettelijke bepalingen, kunnen geraadpleegd worden op de website van de FOD Economie: Veiligheid van zonnectra | FOD Economie (fgov.be)
16 Jaarverslag 2019 - Algemene Directie Economische Inspectie | FOD Economie (fgov.be)
17 Activiteitenverslag 2020 (Executive summary) van de Algemene Directie Kwaliteit en Veiligheid | FOD Economie (fgov.be)

De studie zal zo onder meer dienen te peilen naar de kennis van de Belg over het gevaar en de voorzorgsmaatregelen bij het gebruik van zonnebanken. Ook de redenen waarom men naar de zonnebank gaat (vb. “om voor te bereiden op vakantie”) worden bevraagd. De studie zal eveneens peilen naar de informatie die de Belgische gebruiker van zonnebanken meekrijgt, en of hij deze informatie kent, begrijpt, nuttig vindt en toepast.

De bedoeling van deze studie is om na te gaan of:

- de bestaande regels en voorschriften inzake veilig en gezond gebruik voldoende gekend zijn en toegepast worden;
- de kennis van de Belgen over de risico's van overmatig zonnebanken voldoende gekend zijn, of er rekening mee wordt gehouden, en of er een noodzaak en draagvlak is voor een eventuele bijsturing van de regels;
- of de Belgische gebruiker van de zonnebanken effectief wordt ingelicht door de uitbater van zijn zonnebankcentra en/of door zijn huisarts.

1.3 Methodologie

Fasen van het onderzoek

De studie is gebaseerd op een online enquête uitgevoerd door Expansions in juni 2022 met behulp van de vragenlijst. In totaal hebben 1703 Belgische inwoners (18+) een volledige en geldige vragenlijst ingediend.

We hebben deze enquête soms ook aangevuld met een kort onderzoek van verschillende bronnen via internet. Deze extra informatie- die bepaalde elementen van de enquête duidt, staat steeds vermeld in een apart hoofdstuk, met titel “extra informatie”.

Steekproef

De steekproef werd uitgevoerd **aan de hand van quota**, wat de representativiteit van de onderzochte populatie garandeert.

Geslacht		Regio		
Vrouwen	Mannen	Vlaanderen	Brussel-Hoofdstad	Wallonië
51%	49%	58%	10%	32%

Leeftijdsgroep (jaar)						Omgeving	
18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-80	Midden-en laag geschoold	Hoog geschoold
10%	16%	17%	18%	16%	23%	65%	35%

Gezinssituatie				
Alleenstaande	Alleenstaand met kind	Samenwonend	Samenwonend met kind	Andere situatie
27%	7%	32%	26%	9%

Analyse

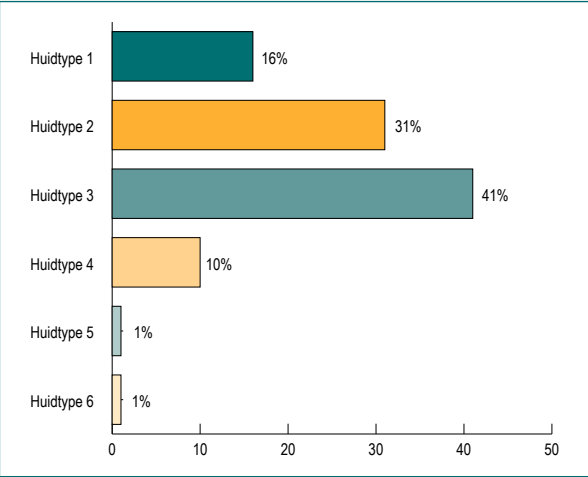
- De significante verschillen (zoals blijkt uit de Chi-kwadraattoets) werden beoordeeld aan de hand van een significantiedrempel van 0,05, d.w.z. dat er 5% kans is dat de geobserveerde verschillen te wijten zijn aan toeval.
- De gegevens werden geanalyseerd volgens de volgende categorieën: geslacht, regio, leeftijd, opleidingsniveau, gezinssituatie (al dan niet alleenwonend, ...), en het zonnebankgebruik van de ondervrager, en het huidtype.
- Het is belangrijk om te benadrukken dat bij de interpretatie van de resultaten rekening moet worden gehouden met de omvang van de onderzochte populatie (dit zal bij elk resultaat worden vermeld).

2. Het belang van het huidtype

Traditioneel worden er verschillende huidtypes onderscheiden. Dit onderscheid is van belang in het kader van dit onderzoek. Hoe lager het huidtype, hoe schadelijker zonnebank-gebruik en blootstelling aan UV-stralingen in het algemeen kunnen zijn. Voor personen met huidtype 1, wordt het gebruik van de zonnebank zelfs verboden in België.

2.1 Huidtypes

Figuur 1- Met welk huidtype identificeert u zich het meest? (n=1703)

41% van de respondenten, geeft aan dat ze zich het meeste met huidtype 3 identificeren. Ook veel Belgen identificeren zich met huidtype 2 (31%) en huidtype 1 (16%).

Jongeren en vrouwen schatten hun huidtype trouwens lichter in dan gemiddeld. Bijvoorbeeld 38% van de personen jonger dan 24 jaar denken dat ze huidtype 1 hebben.

2.2 Heeft de Belgische burger kennis over zijn huidtype?

63% van de respondenten stelt dat ze al op de hoogte waren van hun huidtype. Deze kennis ligt hoger bij zonnebankgebruikers, waar 72% beweert op de hoogte te zijn van hun huidtype. Als we kijken naar de gebruikers van de laatste 5 jaren (zie volgend hoofdstuk), stijgt het aantal personen die beweert kennis te hebben van hun huidtype zelfs tot 79%.

Personen die nog nooit de zonnebank hebben gebruikt, hebben het minste kennis over hun huidtype (57% was op de hoogte). Nochtans is deze kennis ook van belang voor het gedrag tijdens de directe blootstelling aan de zon.

Deze kennis ligt eveneens hoger bij personen met huidtype 1 (waar 78% stelt op de hoogte te zijn van zijn huidtype). Bij huidtype 2 is 64% nog op de hoogte, en bij huidtype 3 slechts 55%. De kennis ligt terug hoger bij personen met een huidtype 5 en 6 (maar dit gaat telkens over slechts een kleine groep).

2.3 Extra informatie: bronnen over de verschillende huidtypes

Volgens Stichting tegen Kanker, doen ook personen met huidtype 2 er goed aan de zonnebank te mijden. Ze verbranden immers relatief snel. 40% van de Belgische bevolking zou huidtype 1 of 2 hebben¹⁸. In ons staal schat 47% van de mensen dat ze een van deze huidtypes hebben.

Bovendien heeft de vermindering van de ozonlaag de blootstelling van de huid aan UV-stralen al verhoogd. De effecten van de klimaatverandering moeten hier nog verder onderzocht worden, maar er kan vanuit gegaan worden dat we in België meer dan vroeger, zullen worden blootgesteld aan sterker en frequenter zonlicht. Aangezien een relatief groot deel van de Belgische bevolking, een gevoelige huid heeft, is het noodzakelijk de preventie over bescherming tegen zonnebrand op te drijven¹⁹.

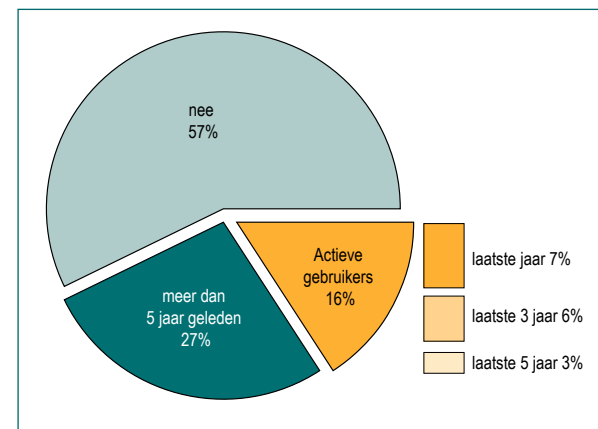
18 “Slimmer in de zon”, Stichting tegen kanker, p3, facts-uv_NL.pdf (kanker.be)

19 Informatie op de website van het Nederlandse Rijksinstituut voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport, UV | RIVM

3. Gebruikers van de zonnebank

3.1 Actieve en inactieve gebruikers

Figuur 2- Ben je al eens naar de zonnebank geweest? (n=1703)

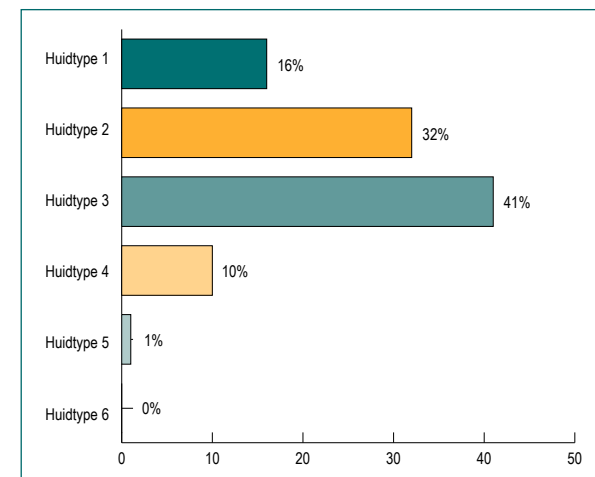
43% van de Belgische bevolking (n=1703) is ooit al naar de zonnebank geweest. Van deze gebruikers (n=725) is de meerderheid vrouw (64.5%).

16% van de Belgen is een actief gebruiker. We aanzien hier "actieve gebruikers" als iemand die de laatste 5 jaar nog een zonnebank heeft gebruikt (immers, omwille van corona, zijn de zonnebankcentra geruime tijd gesloten geweest. We nemen dan ook bewust een iets ruimere periode om de activiteit te bekijken)²⁰.

De meerderheid van de actieve gebruikers (n=264), gebruikt de zonnebank minder dan 5 keer per jaar (53%), of tussen de 5 à 10 keer per jaar (38%). Slechts een minderheid van de actieve gebruikers, gebruikt de zonnebank meer dan 11 keer per jaar (10%). Dit komt overeen met het feit dat 88% van de actieve gebruikers zegt de zonnebank te gebruiken tijdens bepaalde periodes van het jaar.

3.2 Gebruikers met huidtype 1 en 2

Figuur 3- Gebruik zonnebank per huidtype (n=725)

Als we kijken naar de gebruikers per huidtype, zien we eigenlijk dezelfde verhouding, als de verhouding tussen de verschillende huidtypes. 16% van de gebruikers van zonnebanken heeft huidtype 1 en 32% heeft huidtype 2.

41% van de personen met huidtype 1 (n=279), stelt dat ze ooit een zonnebank hebben gebruikt (in vergelijking met 44% van de personen met huidtype 2 en 43% van de personen met huidtype 3). Het huidtype lijkt dus weinig impact te hebben op de mate van zonnebankgebruik.

De wetgeving die het gebruik voor zonnebanken verbiedt aan personen met huidtype 1, dateert van 2002. Daarom is het hier van belang dat we eveneens- om na te gaan of de wetgeving gerespecteerd wordt- ook kijken naar de actieve gebruikers. 20% van de actieve gebruikers van zonnebanken heeft huidtype 1. Als we enkel rekening houden met gebruikers van zonnebanken die het laatste jaar een zonnebank gebruikt hebben, heeft zelfs 27% van hen huidtype 1. 30% van de actieve gebruikers van zonnebanken heeft huidtype 2 (bij de personen die het laatste jaar nog de zonnebank gebruikt hebben, zegt 21% huidtype 2

te hebben). Aangezien zonnebanken ook voor mensen met huidtype 2, verhoogde risico's met zich meebrengt, kunnen we stellen dat ongeveer de helft van de Belgische zonnebankgebruikers eigenlijk een te gevoelige huid heeft om de zonnebank te gebruiken.

46% van de gebruikers van zonnebanken met huidtype 1 (n=115) heeft de laatste vijf jaar nog een zonnebank gebruikt (waarvan zelfs 26% aangaf het laatste jaar nog een zonnebank te hebben gebruikt). Bij de gebruikers met huidtype 2 heeft 34% de laatste 5 jaar nog de zonnebank gebruikt, en slechts 10% geeft toe het laatste jaar nog de zonnebank gebruikt hebben. 8% van de personen met een gevoelige huid (type 1 en 2) is bovendien een relatief zware gebruiker van zonnebanken (meer dan 11 keer per jaar).

De personen met huidtype 1 stellen meestal ook dat ze vroeger beginnen te zonnebanken (de mediaan van de antwoorden voor de leeftijd van het eerste gebruik, is bij deze groep 20 jaar).

3.3 Leeftijd

Leeftijd eerste gebruik

We bevroegen eveneens de gebruikers om te weten wanneer ze voor de eerste keer de zonnebank gebruikten. De mediaan van de verkregen antwoorden duidt aan dat veel gebruikers rond hun 24ste voor de eerste keer naar de zonnebank gaan. We merken evenwel op dat er een standaarddeviatie is van 11 jaar. Verschillende respondenten (8%) ging voor de eerste maal naar de zonnebank tussen hun 15de en 18de. Bovendien is de mediaanleeftijd lager bij de actieve gebruikers (20 jaar) dan bij de niet-actieve gebruikers (25 jaar). De jonge gebruikers gaven bovendien ook vaker een jongere leeftijd aan voor het eerste gebruik. De leeftijd blijft een belangrijk aandachtspunt. Het is immers opvallend dat de mediaan-antwoorden lager zijn bij personen met huidtype 1 (20 jaar voor eerste zonnebankgebruik), en bij de actieve gebruikers (eveneens 20 jaar voor het eerste zonnebankgebruik).

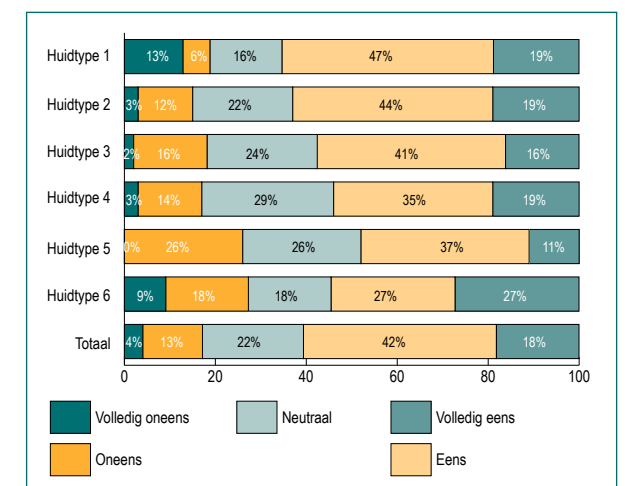
Leeftijd gebruikers

Zoals bij de inleiding opgemerkt, is zonnegebruik bij leeftijd onder de 35 jaar, meer schadelijk voor de gezondheid. 31% van de personen jonger dan 35 jaar, gaf toe al eens onder de zonnebank te zijn gegaan. 10,67% van de personen jonger dan 35 jaar geeft zelfs aan het laatste jaar nog naar de zonnebank te zijn geweest (tegenover 4,85% van de personen die ouder zijn dan 35 jaar).

4. Beschermende houding in de zon

4.1 Bezorgdheid over UV-stralen

Figuur 4- Houden vragen rond de gezondheidsrisico's van zonnestralen en uv-stralen je bezig? (n=1703)

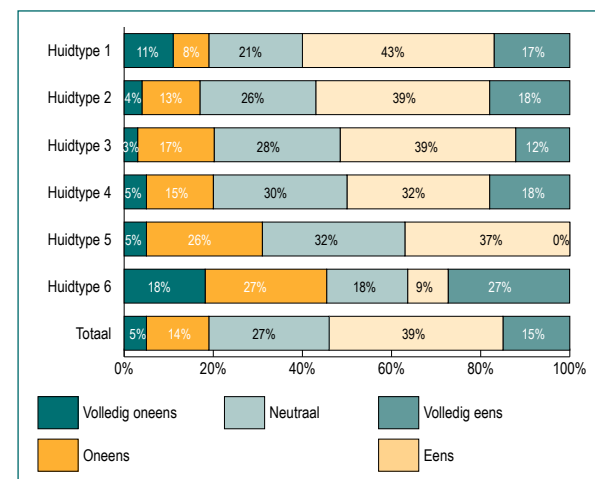
60 % van alle ondervraagden gaven aan bezig te zijn met vragen rond gezondheidsrisico's van zonnestralen en UV-stralen. Hoe gevoeliger het huidtype van de respondent, hoe meer hij zich zorgen maakt over de gezondheidsrisico's (66% voor huidtype 1 tegenover 47% voor huidtype 5).

²⁰ Bij deel 6.1 hebben we eveneens de vraag gesteld hoe het gebruik van de zonnebank geëvalueerd is. 63% van de gebruikers heeft op deze vraag geantwoord dat ze geen zonnebank meer gebruiken. Dit komt inderdaad overeen met het aantal inactieve gebruikers (op basis van inactiviteit gedurende 5 jaar).

Ook volgende tendensen vallen hierbij op:

- Personen uit het Vlaamse Gewest houden zich over het algemeen minder bezig met deze gezondheidsvragen (slechts 56 % onder hen antwoordde “eens” of “volstrekt mee eens”; in vergelijking met 64% van de Brusselaars en 67% van de Walen).
- Personen met een laag- of gemiddeld opleidingsniveau houden zich in het algemeen minder bezig met deze gezondheidsvragen (slechts 55 % onder hen antwoordde “eens” of “volstrekt mee eens”; in vergelijking met 69% van de hoog opgeleiden)
- Actieve zonnebankgebruikers (53%) zijn minder met deze problematiek bezig dan inactieve zonnebankgebruikers (69%), en dan personen die nooit een zonnebank hebben gebruikt (58%).

Figuur 5- Houden vragen rond huidcontroles en risico's op huidkanker je bezig? (n=1703)

We stelden vervolgens eveneens de vraag of ook huidcontroles en huidkanker een problematiek was die hen bezig hield. In de eerste plaats valt een correlatie tussen het huidtype en de mate waarin de personen bezig zijn met vragen rond huidkanker en huidcontrole.

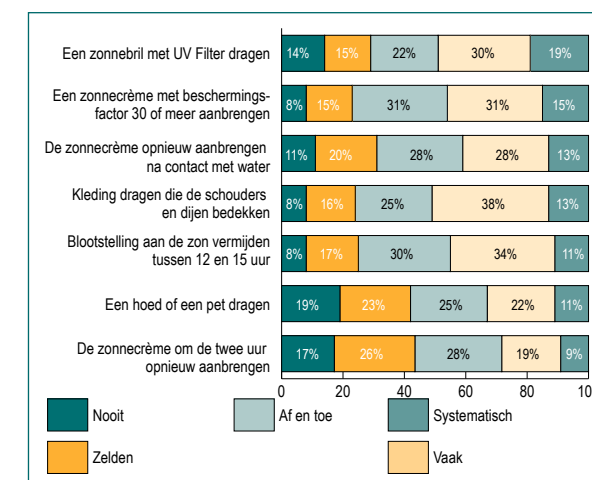
We kunnen hier gelijkaardige tendensen ontdekken dan bij de vorige vraag:

- Personen uit het Vlaamse Gewest houden zich over het algemeen minder bezig met vragen rond huidcontrole en huidkanker (slechts 50 % onder hen antwoordde “eens” of “volstrekt mee eens”; in vergelijking met 61% van de Brusselaars en 59% van de Walen). Ook waren 22% van de Vlamingen het oneens met deze stelling, tegenover 15% van de Walen.
- Personen met een laag- of gemiddeld opleidingsniveau houden zich in het algemeen minder bezig met deze vragen (slechts 50 % onder hen antwoordde “eens” of “volstrekt mee eens”; in vergelijking met 63% van de hoog opgeleiden)
- Actieve zonnebankgebruikers (50%) en niet-gebruikers (51%) zijn minder met deze problematiek bezig dan inactieve zonnebankgebruikers (63%).

4.2 Vertaling bezorgdheid naar preventieve maatregelen?

Een goede kennis van de risico's van huidkanker is geen garantie dat de personen ook effectief gedrag aannemen dat gericht is op het vermijden van blootstelling aan UV-straling. Het is daarom minstens even nodig om het gedrag zelf ten opzichte van zonnebanken en UV in het algemeen, te onderzoeken en aan te pakken²¹.

Figuur 6- Neem je voorzorgen tegen zonnestralen en uv-stralen? (n=1703)

We bevroegen dan ook de respondenten om na te gaan welke van de verschillende beschermende maatregelen vaak worden toegepast. Kleding dragen die de schouders/dijen bedekt en een zonnebril met UV-filter zijn de twee meest genomen voorzorgen. Het aanbrengen van een nieuwe dosis zonnecrème om de twee

uur, en het dragen van een hoed of pet, zijn daarentegen minder populaire maatregelen.

Mannen versus vrouwen

Mannen zoeken minder dan vrouwen naar een zonnecrème met een beschermingsfactor boven de 30 (39% van de mannen doet dit systematisch of regelmatig, ten opzichte van 52% van de vrouwen). Vrouwen (40%) geven ook meer dan mannen (35%) aan systematisch of regelmatig zonnecrème aan te brengen na contact met water.

Impact huidtype

Personen met **huidtype 1**, passen ook vaker deze beschermingsmaatregelen toe (behalve bij het dragen van een zonnebril met UV-filter; waar we weinig verschil merken naargelang het huidtype). De personen met huidtype 1, passen in de buitenlucht dus wel degelijk meer op hun huid en beschermen deze beter²². Hetzelfde is ook, hetzij in mindere mate, waar voor de personen met huidtype 2.

Zonnebankgebruikers versus niet-gebruikers²³

Actieve gebruikers van de zonnebank, passen ook in de buitenlucht niet steeds de juiste beschermingsmaatregelen toe (behalve voor het gebruik van zonnecrème, waar ze systematisch de maatregelen beter volgen dan de niet-gebruiker):

- Slechts 32% van de actieve zonnebank gebruiker vermijdt regelmatig tot systematisch de zon tussen 12u en 15u (ten opzichte van 45% voor de inactieve zonnebankgebruiker en 48% voor personen die nooit een zonnebank gebruikt hebben);
- Slechts 37% van de actieve zonnebank gebruiker draagt regelmatig tot systematisch kledij die de schouders en dijen bedekt (ten opzichte van 52% voor de inactieve zonnebankgebruiker en 53% voor personen die nooit een zonnebank gebruikt hebben);

We merken op dat **personen die nog nooit een zonnebank gebruikt hebben, een grotere laksistische houding aannemen als het gaat over het gebruik van zonnecrème:**

- Slechts 43% van de personen die nooit een zonnebank gebruikt hebben, gebruiken systematisch of regelmatig een zonnecrème met een beschermingsfactor 30 of meer (tegenover 47% van de actieve zonnebank gebruikers, en 52% van de inactieve gebruikers);
- Slechts 37% van de personen die nooit een zonnebank gebruikt hebben, brengt systematisch of regelmatig terug zonnecrème aan na contact met water (tegenover 44% van de actieve zonnebank gebruikers, en 48% van de inactieve gebruikers);
- Slechts 25% van de personen die nooit een zonnebank gebruikt hebben, brengen om de 2 uur een nieuwe dosis zonnecrème aan (tegenover 41% van de actieve zonnebank gebruikers, en 29% van de inactieve gebruikers);

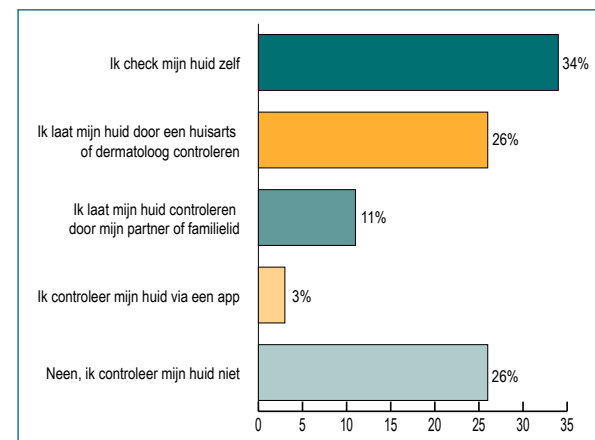
²¹ Byrne N, Markham T. Knowledge, attitudes and behaviours in relation to skin cancer prevention. Ir J Med Sci. 2020;189(1):197–202.

²² Dit staat wel in schril contrast met de antwoorden die deze personen gaven wat betreft zonnebankgebruik.

²³ Volgende kanttekening is echter belangrijk: "Eigenlijk is smeren een van de minst effectieve maatregelen tegen huidkanker, hoewel het de best gekende maatregel is", (...) 'Beter is om op momenten met de sterkste zonkracht, 2 uur voor en 2 uur na de middag, de zon te vermijden, een hoedje en zonnebril op te zetten, UV-werende kledij te dragen, kinderen tijdens het zwemmen een T-shirt te laten aantrekken en zonnecrème als aanvulling op al die maatregelen te gebruiken. Maar die ontwijkingsmaatregelen werden in 2021 zelfs minder toegepast in vergelijking met 2019.'... Brigitte Boonen, UV-experte bij Stichting tegen Kanker.' In "Stijgend aantal huidkankers: 'Smeren is een van de minst effectieve maatregelen'", Knack (30/03/2022)

4.3 Vertaling bezorgdheid naar huidcontrole

Figuur 7- Controleer jij je huid (pigmentvlekken, moedervlekken, ...)? (n=1703)

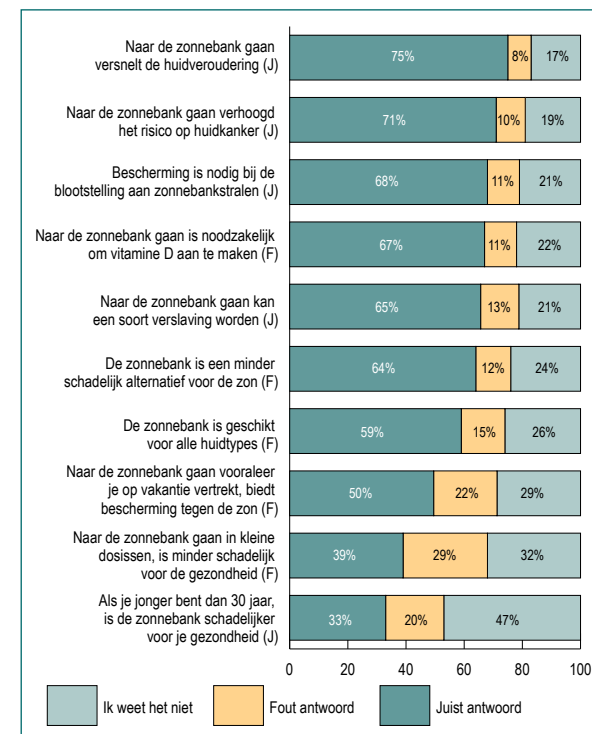
26% van de ondervraagden, geeft aan nooit zijn huid te controleren op pigmentvlekken of moedervlekken. Verhoudingsgewijze zijn er meer niet-gebruikers van zonnebanken die hun huid niet controleren (29% van de niet-gebruikers controleert hun huid niet, ten opzichte van 17% van de actieve gebruikers en 23% van de inactieve gebruikers).

3 van de 4 ondervraagden gaven dus aan dat zij hun huid controleren. In Wallonië controleren de ondervraagden hun huid doorgaans bij de huisarts of een specialist (30%). In Vlaanderen controleren de ondervraagden doorgaans zichzelf (38%).

5. Kennis over zonnebanken

5.1 Kennis over risico's²⁴

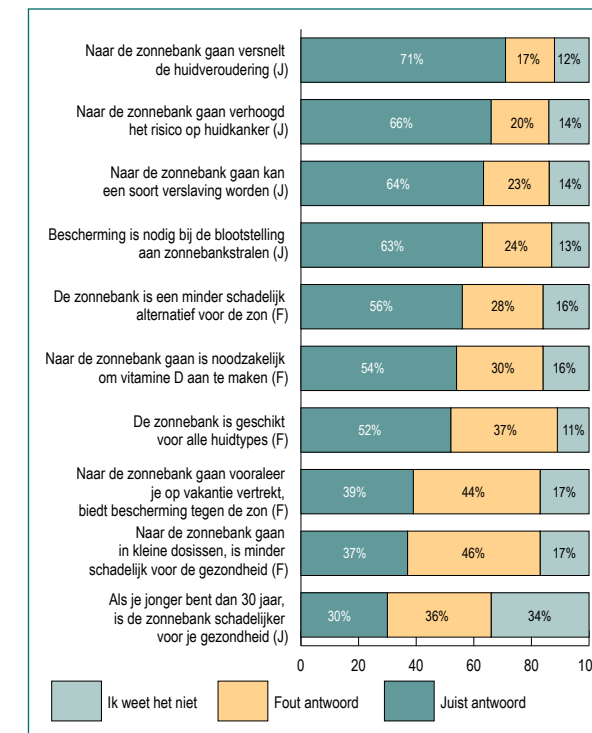
Figuur 8- Zijn elk van de onderstaande beweringen over zonnebanken volgens jou waar of onwaar? (n=1703)

We legden aan het panel eveneens een aantal vragen voor over het effect van zonnebanken.

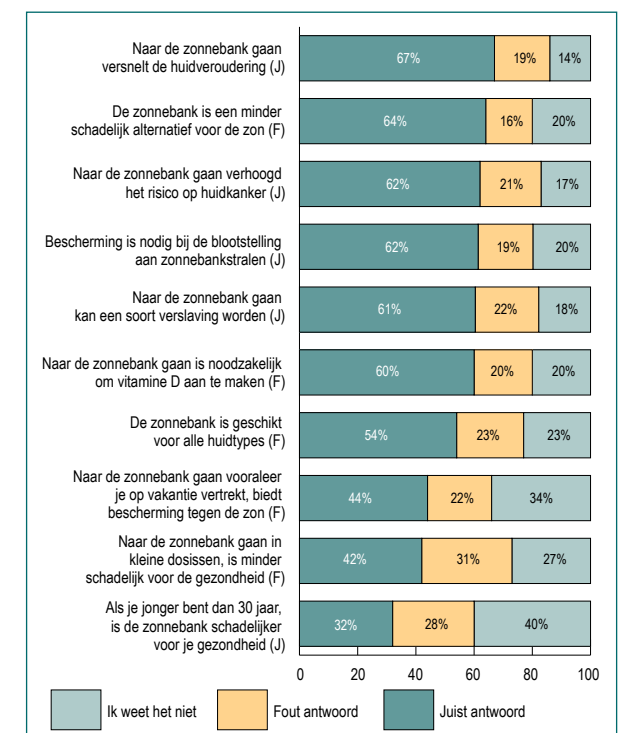
De minst gekende problematiek betreft het feit dat het gebruik van zonnebanken, schadelijker is bij jongeren. Slechts 33% van de Belgen is daarvan op de hoogte, en 20% percent betwist deze stelling. Bovendien is deze stelling slechter gekend bij de jongeren zelf (31% van de personen jonger dan 35 betwist deze stelling).

Figuur 9- Zijn elk van de onderstaande beweringen over zonnebanken volgens jou waar of onwaar? (actieve gebruikers, n=264)

Uit dit onderzoek bleek dat zonnebank-gebruikers gemiddeld een betere kennis hebben van de zonnebanken, maar ook meer misvattingen. Vooral het beschermende effect van zonnebanken voor op vakantie te vertrekken, en het feit dat kleine dosissen zonnebank minder schadelijk zouden zijn dan een lange sessie, zijn populaire misvattingen onder de actieve zonnebankgebruikers. Ook het feit dat zonnebanken geschikt zouden zijn voor alle huidtypes, leven er misvattingen bij zonnebankgebruikers.

Figuur 10- Zijn elk van de onderstaande beweringen over zonnebanken volgens jou waar of onwaar? (huidtype 1, n=279)

Eenzelfde probleem wordt opgemerkt bij mensen met huidtype 1 (meer waarheden, maar eveneens meer onwaarheden). Vooral het idee dat de zonnebank geschikt is voor alle huidtypes, is een wijdverbreide misvatting onder de personen met huidtype 1.

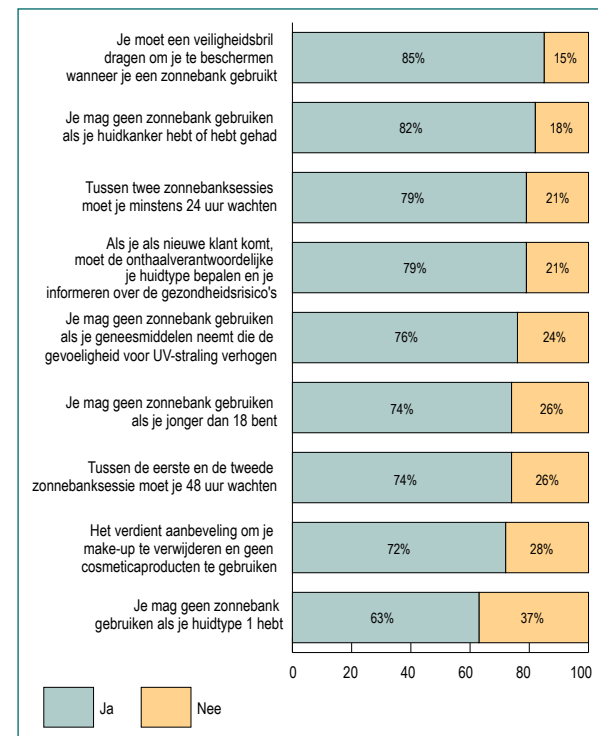
Andere markante tendensen:

- Bij Brusselaars (n=171) lijkt de misvatting meer te leven dat zonnebanken goed is om de huid voor te bereiden op een zonnevakantie (27%), maar anderzijds weten ook meer Brusselaars dat deze stelling niet klopt (54%). De Vlamingen en Walen antwoordden meer "ik weet het niet" op deze vraag (30%)
- De misvatting dat zonnebanken kan helpen bij het aanmaken van vitamine D, leeft dan weer minder bij de Vlamingen (72% volgde deze stelling niet. Bij de Walen was dit maar 62%, en bij de Brusselaars 58%).

²⁴ Als een stelling juist is, staat er "J" op het einde van de stelling, en bij een foute stelling een "F". We geven in de tabel de mate weer waarin een stelling correct werd beoordeeld.

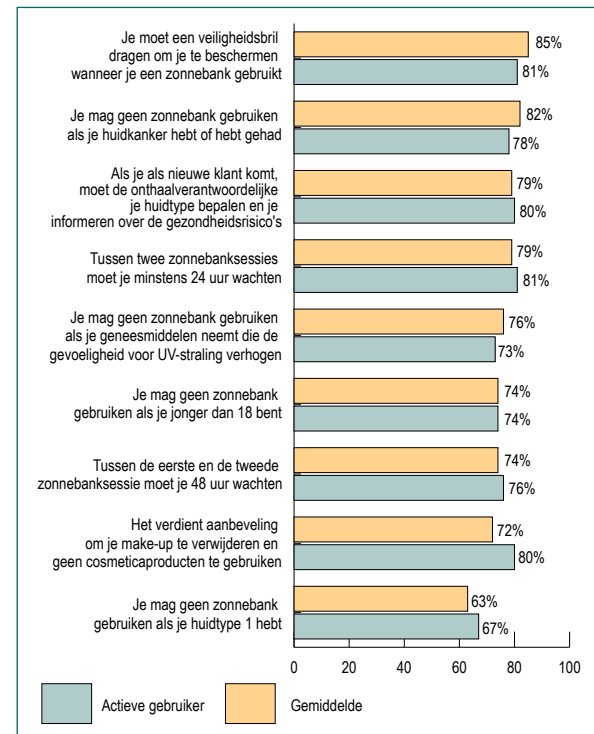
5.2 Kennis over wetgeving

Figuur 11- Geef aan of de wetgeving volgens jullie volgende bepalingen bevat in verband met zonnebanken (n=1703)

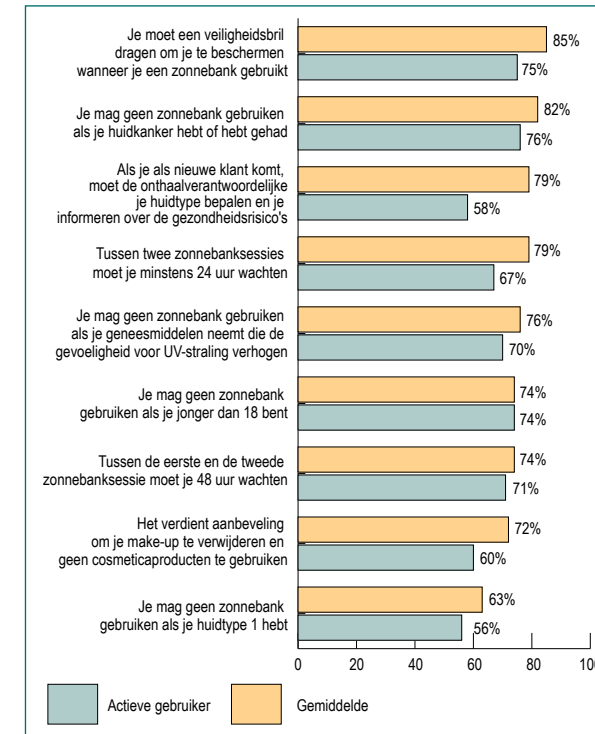
We bevroegen eveneens de respondenten naar hun kennis van de wetgeving. Gemiddeld 76% van de ondervraagden heeft kennis van de wetgeving in verband met zonnebanken. De regel in verband met de huidtypes lijkt het minste gekend. Met name de personen met huidtype 1 lijken er vaker dan gemiddeld van uit te gaan dat ze de zonnebank mogen gebruiken.

Figuur 12- Geef aan of de wetgeving volgens jullie volgende bepalingen bevat in verband met zonnebanken (zonnebankgebruikers, n=264)

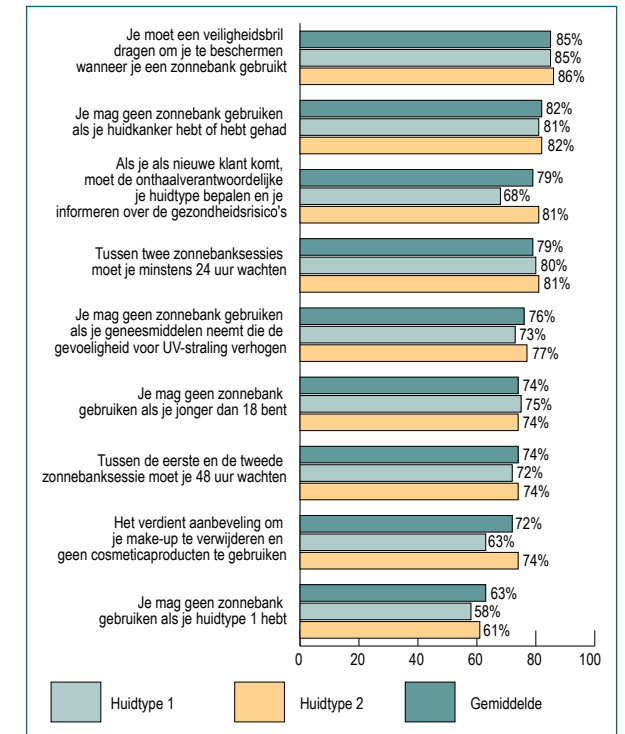
Zonnebank-gebruikers hebben gemiddeld een iets betere kennis van de wetgeving (79% tegen 74% voor niet-zonnebank-gebruikers). De actieve gebruikers van zonnebanken scoorden lager dan gemiddeld op de kennis over de regel dat je geen zonnebank mag gebruiken als je geneesmiddelen neemt die de gevoeligheid voor UV-stralen verhogen, dat je geen zonnebank mag gebruiken bij of na huidkanker, en op de regel over de veiligheidsbril.

Figuur 13- Geef aan of de wetgeving volgens jullie volgende bepalingen bevat in verband met zonnebanken (jongeren – 24 jaar, n=178)

Jongeren zijn over het algemeen minder op de hoogte van de wetgeving, behalve voor wat betreft de leeftijd waarop ze de zonnebank mogen beginnen te gebruiken. Daar scoorden ze gemiddeld op.

Figuur 14- Geef aan of de wetgeving volgens jullie volgende bepalingen bevat in verband met zonnebanken (personen met gevoelige huid, huidtype 1 n=279; huidtype 2 n=525)

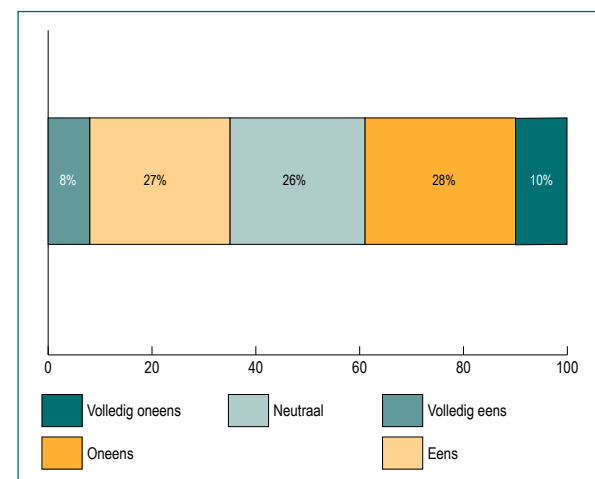

De personen met een huidtype 1, weten vaker dan gemiddeld niet dat ze volgens de wetgeving de zonnebank niet kunnen gebruiken (slechts 58% antwoordde hier bevestigend op). Ook de regels betreffende het gebruik van make-up en het intake gesprek zijn minder gekend bij deze personen. De personen met huidtype 2 daarentegen, antwoorden gemiddeld op de vragen.

5.3 Informatie over zonnebankgebruik en gezondheidsrisico's

Tevredenheid

Figuur 15- Hebt u het gevoel voldoende geïnformeerd te zijn over de gezondheidsrisico's van zonnebanken? (n=1703)

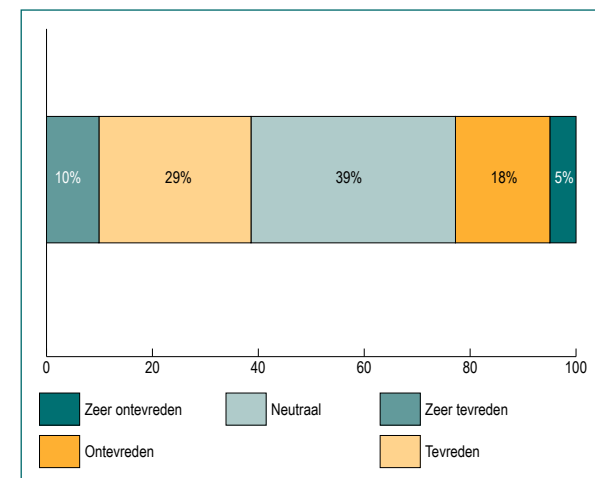
38% van de ondervraagden gaven voldoende geïnformeerd te zijn ("Volledig eens" en "Eens"). 35% heeft het gevoel niet voldoende informatie te hebben.

Actieve gebruikers voelen zich over het algemeen beter geïnformeerd (60% is het (volledig) eens, tegenover 48% bij de inactieve gebruikers en 28% bij de niet-gebruikers). We vestigen hier wel de aandacht op het feit dat deze vraag peilt naar het gevoel van geïnformeerd te zijn. Zoals gesteld bij de punten 5.1 en 5.2 leven er bij de actieve zonnebankgebruikers relatief veel misvattingen, en zijn ook bepaalde veiligheidsmaatregelen minder gekend.

De jongeren hebben minder het gevoel dat ze voldoende geïnformeerd zijn over de gezondheidsrisico's van zonnebanken. 50% van de -24 jarigen gaf aan niet geïnformeerd te worden (volstrekt oneens en oneens). Ook personen met huidtype 1, voelen meer dan gemiddeld dat de informatie die

hen bereikt, misschien tekort schiet (46% is het oneens of volstrekt oneens).

Figuur 16- In welke mate ben je tevreden of ontevreden over de informatie die je krijgt over de gezondheidsrisico's van zonnebanken? (n=1703)

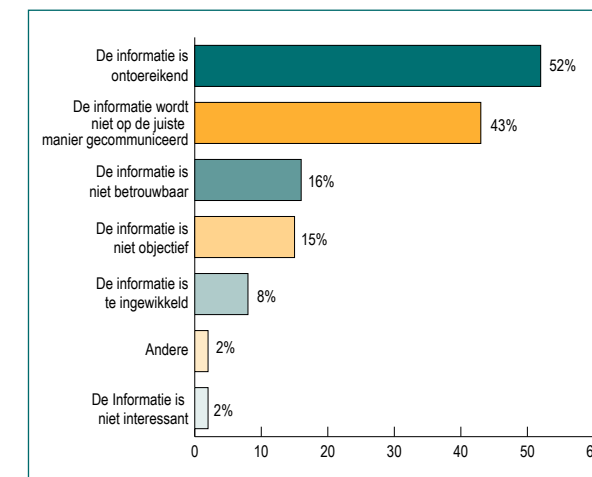

We stelden eveneens de vraag naar de tevredenheid over de informatie zelf. 39% van de Belgen is tevreden met de informatie en 23% ontevreden.

De tendensen die hier boven werden vermeld, blijken ook bij deze vraagstelling op te gaan.

- De actieve gebruikers van zonnebanken zijn meer tevreden (62% is tevreden tot zeer tevreden) over de info die ze krijgen (in vergelijking met 47% van de inactieve gebruikers en 28% van de niet-gebruikers);
- De mate van ontevredenheid ligt hoger bij de jongeren. 35% van de personen jonger dan 24 jaar zijn ontevreden of zeer ontevreden over de informatie die ze krijgen;
- De mate van ontevredenheid ligt hoger bij personen met huidtype 1, waar 30% meldt ontevreden of zeer ontevreden te zijn met de gezondheidsinformatie die ze krijgen.

Figuur 17- Om welke reden(en) ben je niet tevreden over de informatie die je krijgt over de gezondheidsrisico's van zonnebanken? (n=382)

Merendeel van de personen die ontevreden zijn (52%) is ontevreden omdat de informatie die ze krijgen, niet afdoende zou zijn. Ook de wijze van communicatie, en de betrouwbaarheid, speelt een grote rol.

Er zijn echter belangrijke verschillen bij de verschillende types ontevreden:

- De actieve gebruikers vonden meer dan gemiddeld dat de aangeboden informatie te ingewikkeld was (19%).
- 68% van de ontevreden ondervraagden met huidtype 1 gaven aan dat de informatie niet op de juiste manier werd gecommuniceerd. Ook 60% van de jongeren (jonger dan 24 jaar) oordeelde dat de informatie niet op de juiste manier werd gecommuniceerd.

Informatiekanalen

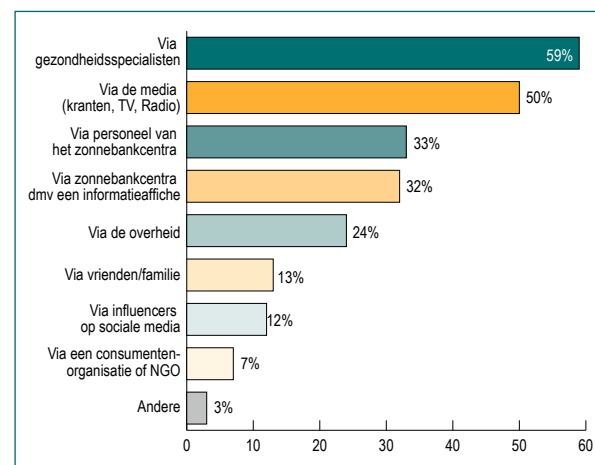
39% van de ondervraagden stelt dat ze de informatie over de gezondheidsaspecten van zonnebanken krijgt via diverse mediakanalen. De media blijkt een belangrijkere rol te spelen in Brussel (47% stelt geïnformeerd te worden via de media, in vergelijking met 39% van de walen en 38% van de Vlamingen).

Andere bronnen zijn gezondheidsspecialisten zoals huisartsen en dermatologen (23%), en familieleden of vrienden (22%). Het schoonheidsinstituut of de zonnebankcentra zelf wordt maar op de 4de plaats geciteerd (11%). Brusselaars krijgen vaker de informatie via gezondheidsspecialisten (32% van de Brusselaars in vergelijking tot 21% van de Vlamingen en 22% van de Walen). Het aantal ondervraagden dat nergens geïnformeerd wordt over de gezondheidsrisico's van zonnebanken is 28%. De Brusselaars voelen zich het minste niet-geïnformeerd (18% van de Brusselaars stelt nergens informatie te krijgen, ten opzichte van 26% van de Walen en 31% van de Vlamingen)

Bij de actieve gebruikers, wordt de informatie verkregen via het schoonheidsinstituut of de zonnebankcentra belangrijker (30% stelt dat ze informatie krijgen via deze weg)²⁵. Het aantal personen die zegt dat ze nergens informatie over de gezondheidsrisico's vragen/krijgen, is hier maar 7%.

²⁵ De respondenten konden meerdere opties aanduiden. Aangezien er op de uitbaters van zonnebankcentra een actieve informatieplicht rust, is 30% een relatief laag cijfer.

Figuur 18- Hoe zou je willen worden voorgelicht over de gezondheidsrisico's van zonnebanken?
(meerdere antwoorden mogelijk) (n=1703)

We polsten de ondervraagden eveneens naar hun ideeën over welk communicatiekanaal volgens hen wel het meest geschikt zou zijn. De gezondheidsspecialist (59%) en de media (50%) waren de meest aanbevolen kanalen. De ondervraagden zagen eveneens een belangrijke rol voor de zonnebankcentra (32%) en de overheid (24%).

Jongeren selecteerden de media en influencers op sociale netwerken meer (36% van de -24 jarigen selecteerden de influencers als een zeer geschikt communicatiemiddel). Ook personen met huidtype 1, selecteerden deze optie meer dan gemiddeld (25%). Actieve zonnebankgebruikers selecteerden vaker dat ze zouden willen voorgelicht worden door het personeel van de zonnebankcentra (49%) of door posters die in deze centra worden uitgehangen (50%). De andere groepen hechten meer belang aan informatie van overheidsdiensten of andere officiële instanties.

5.4 Extra informatie: Communicatie op de websites van de zonnebankcentra

We geven hier twee voorbeelden weer van 'informatieve teksten' op websites van zonnebankcentra. Deze twee voorbeelden zijn echter representatief voor verschillende van die websites zoals we ze vonden op internet. Ze verklaren deels waarom bepaalde misvattingen hardnekkig zijn bij zonnebankgebruikers.

Figuur 19- Veiligheidsvoorschriften volgens <https://ergosun.be/#verzon-popup>

VERANTWOORD ZONNEN MET DE JUISTE PRODUCTEN

Een goudbruin kleurtje op de huid, wie houdt daar nu niet van? Met wat kleur ziet u er meteen stralend uit en worden de imperfecties op de huid minder zichtbaar. Wij helpen u om dit te bereiken! Houdt u van de ontspannende werking van de zon en het warme gevoel op de huid? Dan bent u waarschijnlijk een liefhebber van zonnen au naturel op het strand in de zomer of op vakantie... of natuurlijk met behulp van een zonnebank.

Wilt u gewoonweg moeiteloos en zo snel mogelijk een mooi kleurtje bereiken, dan kan u ook kiezen voor tanning sprays, bruiningscrèmes en bruiningsmousses. Deze bruiningsproducten geven de huid dezelfde mooie gloed en egale bruine tint!

Ondersteunende producten voor onder de zonnebank

De zon is zeker ontspannend en geeft u een mooie kleur en een weldoende dosis vitamine D, maar te veel van het goede kan tot een vroegtijdige veroudering van de huid leiden. Gebruik dus altijd een zonnebrand met een voldoende zonnefactor om rimpels en pigmentvlekjes te voorkomen!

Als u uw mooie kleur het hele jaar door wilt behouden, is het helaas moeilijk om dit puur op de natuurlijke wijze bereiken. Een zonnebanksessie is een ontspannend vervenmomentje voor uzelf en helpt u uw sun-kissed look te behouden! Te veel van het goede kan echter tot een vroegtijdige veroudering van de huid leiden. Gebruik dus altijd een zonnebrand met een voldoende zonnefactor om rimpels en pigmentvlekjes te voorkomen, ook onder de zonnebank! Uw lippen zijn ook erg gevoelig voor de zon, dus een goede lippenbalm is een essentieel product om altijd bij de hand te hebben.

Er zijn verschillende producten om het beste van uw zonnebanksessie te maken: u kunt bijvoorbeeld gebruik maken van een snelbruiner die de aanwezige melanine naar het huidoppervlak brengt, waardoor de huid sneller egale bruin wordt op een natuurlijke wijze. Als u na het zonnen toch een trekkelig of branderig gevoel krijgt, bieden aftersun producten daar een oplichting aan. Deze crèmes en gels brengen de vochtbalans van de huid weer op peil en hebben een kalmerende, afkoelende werking. Een aftersun zorgt er ook voor dat uw bruin kleurtje langer mooi blijft – een ware win-win situatie dus!

Op deze pagina wordt bijvoorbeeld gewag gemaakt van de aanmaak van vitamine D. Er wordt ook aangeraden de normale zonnemelk te gebruiken, en de huid met snelbruiner voor te bereiden op de zonnebanksessie.

Het zogezegd beschermende effect van de zelfbruiner is immers nog niet wetenschappelijk aangetoond. De wetenschap²⁶ gaat er eerder van uit dat de zelfbruiners op een andere manier op het celniveau inwerken. De "beschermende effecten" van dergelijke zelfbruiner zijn dan ook te klein, en kunnen in tegendeel een verkeerd gevoel van veiligheid geven.

Dit type mededelingen is niet enkel misleidend, maar ook verboden. De reclamecode voor cosmetische producten²⁷ meldt immers bij het onderdeel Zonnebanken "Gelet op de gevaren die zonnebanken inhouden, gelet op de waarschuwingen en verbodsbepalingen zoals met name opgenomen in het K.B. van 20/6/2002, zoals gewijzigd door het K.B. van 22/11/2007, zoals bijvoorbeeld de verplichting om zich zorgvuldig te ontschminken en het verbod om zonnebrandmiddelen of andere cosmetische producten te gebruiken, is bijgevolg alle reclame voor cosmetische producten die dienen voor gebruik vóór of tijdens het gebruik van zonnebanken, verboden".

Figuur 20- Ander voorbeeld van de website <https://pacific-sun.be>

Avec les bancs solaires, le soleil brille toujours

Contrairement au soleil naturel, soumis à de fortes variations, le rayonnement dans les bancs solaires peut être dosé de façon précise et individuelle.

Grâce à une exposition préalable conséquente, il est possible d'éviter les allergies solaires et la dite acné de Majorque. Avec les bancs solaires, on peut attendre un indice de protection allant jusqu'à 40. Le bronzage en banc solaire est la préparation idéale avant des vacances au soleil.

Quelque soit le raisonnablement du « soleil sur secteur » évite le risque du coup de soleil. Mais, pour utiliser de façon correcte un banc solaire, il convient de connaître son type de peau et d'observer certains comportements.

Les rayons UV protègent et aident

Presque tout le monde connaît le sentiment d'être simplement de bonne humeur quand le soleil brille.

Mais les effets les plus bénéfiques des rayons UV sur le corps et sur l'esprit sont également prouvés médicalement. Ce qui est particulièrement important, c'est l'approvisionnement du corps en vitamine D3, indispensable à la vie, qui ne peut pratiquement se faire qu'à l'aide du soleil et des bancs solaires, et plus précisément avec les UVB dans le spectre des rayons. On reconnaît à cette « hormone solaire » de nombreuses propriétés positives.

Les scientifiques sont convaincus qu'elle permet l'élimination de cellules tumorales et même la réduction des cancers du gros intestin. La vitamine D3 améliore en outre l'apport de calcium, renforce l'immunosystème, augmente les capacités défensives propres du corps et minimise les dépressions. Il est donc évident que les experts en rayons UV lui reconnaissent une efficacité élevée au plan biologique.

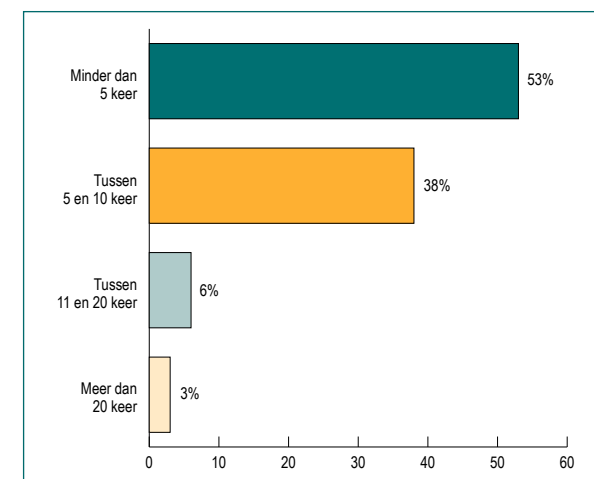
D'ailleurs, les bancs solaires ont même des avantages supplémentaires par rapport au soleil naturel.

Op deze website wordt er zelfs beweerd dat UV-stralen tumorcellen bestrijden (omdat ze vitamine D3 dat het risico's op bepaalde kankers wel degelijk kan verminderd worden door zonnebanken²⁸). Maar het positieve verband met huidkanker zou dan ook vermeld moeten worden. Dit betreft anders een zeer selectieve gezondheidsinformatie.

6. Het gebruik van de zonnebank in praktijk

6.1 Hoeveel en wanneer?

Figuur 21- Hoe vaak ging je gedurende een periode van 12 maanden naar de zonnebank? (actieve gebruikers, n=264)

De meeste actieve zonnebankgebruikers, gebruiken de zonnebank minder dan 5 keer per jaar. De zware gebruikers (meer dan 11 keer per jaar), zijn in de minderheid (9% gebruikt de zonnebank meer dan 11 keer per jaar, waarvan 3% de zonnebank meer dan 20 keer per jaar gebruikt). De regelmatige gebruikers zijn relatief vaker Vlamingen (14% onder de zonnebankende Vlamingen gebruikt de zonnebank meer dan 11 keer per jaar, waarvan 5% zelfs meer dan 20 keer).

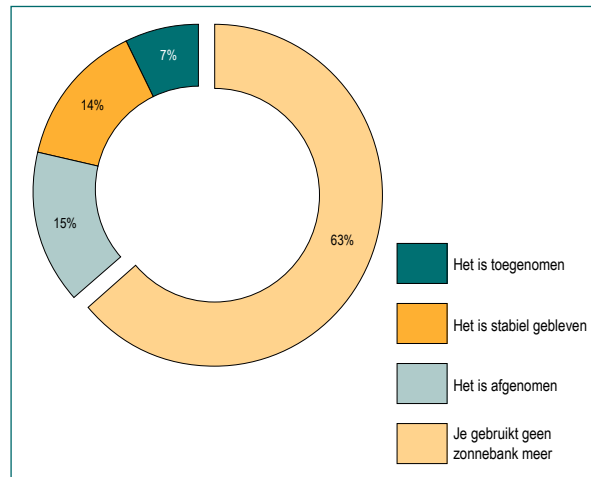
Uiteraard is er hier een verband met de vraag of iemand gedurende het hele jaar de zonnebank gebruikt, of slechts voor specifieke periodes. 10% van de gebruikers stelt immers de zonnebank het hele jaar door te gebruiken. Dit percentage is licht hoger in Vlaanderen (waar 13% van de gebruikers stelt dat ze de zonnebank het hele jaar door gebruiken).

²⁶ Zie bijvoorbeeld: MChem JT, O'Loughlin DA, Green P, McDonal TO, Hamill KJ, "In search of the perfect tan: Chemical activity, biological effects, business considerations, and consumer implications of dihydroxyacetone sunless tanning products". Journal of Cosmetic Dermatology. 2022;00:1-10

²⁷ reclamecode_cosmetische_producten_detic_2020.pdf (jep.be)

²⁸ Referenties naar de wetenschappelijke studies staan hier: Zonnebaden verlaagt risico endometriumkanker | gezondheid.be

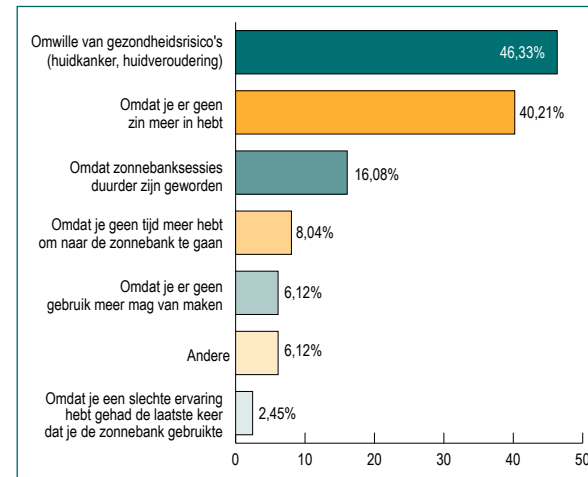
Figuur 22- Hoe is je gebruik van de zonnebank geëvolueerd gedurende de voorbije jaren? (n=725)

We vroegen de gebruikers om aan te geven hoe het gebruik van de zonnebank is geëvolueerd. 63% stelt geen zonnebank meer te gebruiken. Dat komt overeen met het aandeel inactieve gebruikers (zie 3.1). Van de resterende gebruikers, geeft 7% aan dat hun gebruik is toegenomen, 14% dat hun gebruik is stabiel gebleven en 16% dat hun gebruik is geminderd.

Bij personen met een huidtype 1 (n=115) daarentegen zou het gebruik de laatste jaren zijn toegenomen bij 29%. Bovendien geeft maar 56% van de ondervraagden met huidtype 1 aan dat ze met het gebruik van de zonnebank zijn gestopt). Ook bij de jongere gebruikers, en dan voornamelijk bij de – 24 jarigen (n=34), merken we dat er verhoudingsgewijze meer wordt aangeduid dat het gebruik is toegenomen (38%). Opvallend genoeg geven ook relatief meer mannelijke gebruikers (n=257) aan dat het gebruik van de zonnebank is toegenomen (14%).

Figuur 23- Waarom ga je minder (of zelfs helemaal niet meer) naar de zonnebank? (n=572)

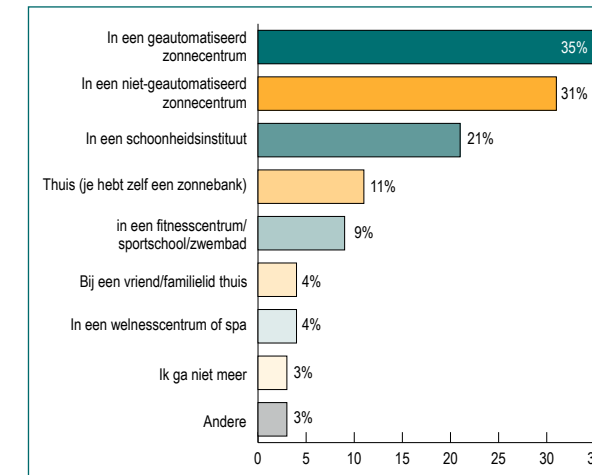
46.33% van de gebruikers van zonnebanken die aangaven hun zonnebank-gebruik afgebouwd of verminderd te hebben (n=572), gaf de gezondheid op als belangrijkste reden. Ook de antwoorden “geen zin meer” (40.21%), en de prijs (16.08%) zijn belangrijke motieven om te stoppen of te minderen.

De gezondheidsoverwegingen speelden nog meer mee bij gebruikers die volledig gestopt zijn (35% van de gebruikers die slechts hun gebruik verminderden, duiden dit aan als reden voor hun vermindering. Terwijl gezondheid bij 58% van de gebruikers die volledig gestopt zijn met de zonnebank, de oorzaak was). Ook het “geen zin meer hebben” is een grotere motivator bij de personen die gestopt zijn (50%) dan bij zij die slechts verminderd zijn (35%). De prijs en het tijdsgebrek daarentegen zijn een grotere motivator om te verminderen (32% en 21%) dan om te stoppen (20% en 10%). 7 % van de personen die geen zonnebank meer gebruiken, doen dit omdat ze niet meer mogen.

Bij de optie “Andere” werd relatief vaak aangeduid dat de personen nu een tuin hebben, of liever van de zon genieten buiten. Andere opties waren meer anekdotisch van aard (weg bij ex-vriendin die hem meenam naar de zonnebank, het zien van een zonnebankscene in de film “final destination”).

6.2 Waar?

Figuur 24- Waar ga je meestal naar de zonnebank? (n=725)

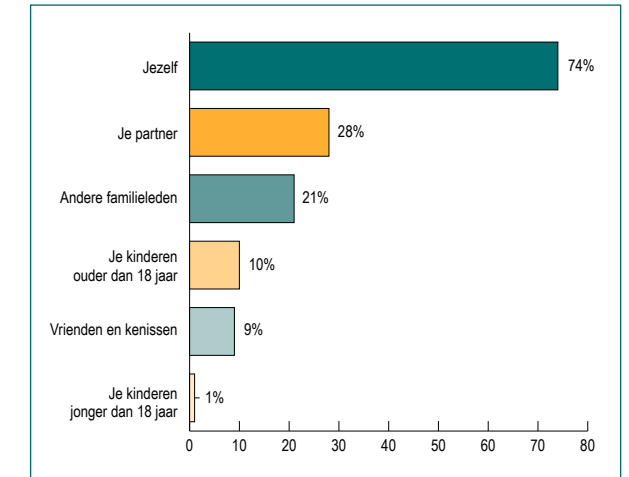

Merendeel van de personen die een zonnebank gebruikt, gebruikt deze in een solarium (66%). Het aandeel van geautomatiseerde solaria en niet-geautomatiseerde solaria is ongeveer gelijk (licht in het voordeel van de geautomatiseerde zonnebanken).

Dat de geautomatiseerde solaria aan populariteit winnen, blijkt uit het feit dat actieve gebruikers, meer dan niet-actieve gebruikers aanduiden dat ze gebruik maken van de geautomatiseerde solaria (41% tov 31%).

Dit verminderd toezicht bij geautomatiseerde solaria, is evenwel niet zonder gevaar. De personen met huidtype 1, gaan bijvoorbeeld vaker naar geautomatiseerde solaria (41%)²⁹. Ook jongeren gebruiken vaker dan gemiddeld de geautomatiseerde solaria (47% van de -24jarigen die de zonnebank gebruikt, gaat naar een geautomatiseerd solarium, en 29 % naar een niet-geautomatiseerd solarium). De geautomatiseerde solaria zijn eveneens populair bij de gebruikers tussen 24 en 34 jaar, waar zelfs 52% van de gebruikers voor de geautomatiseerde solariums kiest.

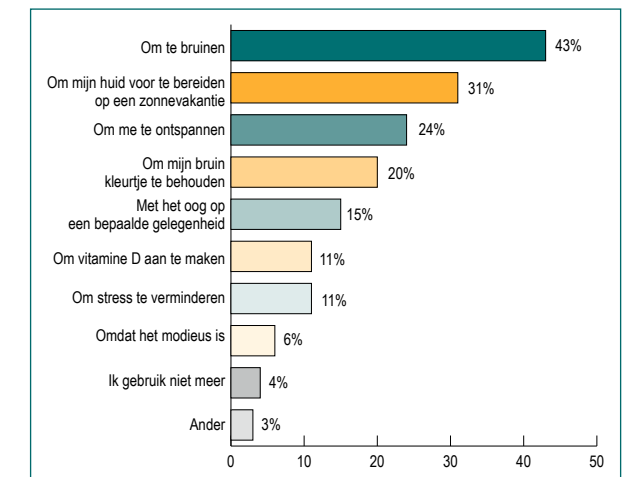
Figuur 25- Wat de zonnebank bij jou thuis of bij een vriend of familielid betreft, wie maakt er gebruik van? (n=108)

Personen die bij zich thuis een zonnebank hebben staan, gebruiken deze in grote mate vooral zelf. 1 persoon gaf toe ook kinderen jonger dan 18 jaar toegang te geven tot de zonnebank. De absolute cijfers zijn echter te laag om verregaande conclusies uit te trekken.

6.3 Waarom (niet?)

Figuur 26- Om welke reden(en) maak je gebruik van de zonnebank? (n=725)

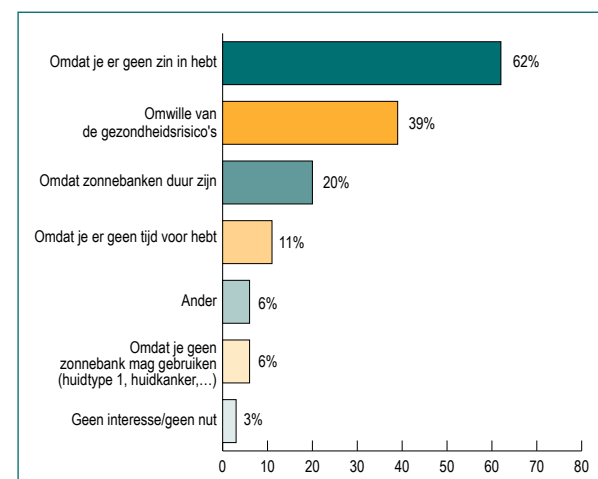

29 Onderscheid is statistisch niet relevant.

Merendeel van de gebruikers van zonnebanken, gebruikt de zonnebank eenvoudigweg om te bruinen. Actieve zonnebank-gebruikers duiden de ontspanning als tweede reden aan om de zonnebank te gebruiken (33%). 44% van de oudere gebruikers (65 jaar en ouder) wensen er hun huid mee voor te bereiden op zonnevakanties.

Bij de “andere” redenen, werden voornamelijk gezondheidsredenen aangehaald (5 personen wensen zo hun spieren op te warmen om spierpijn tegen te gaan, 2 personen wensen hiermee zonneallergie onder controle te krijgen, volgens 2 personen zou dit helpen tegen psoriasis, en 1 persoon denkt er zijn acne mee te bestrijden).

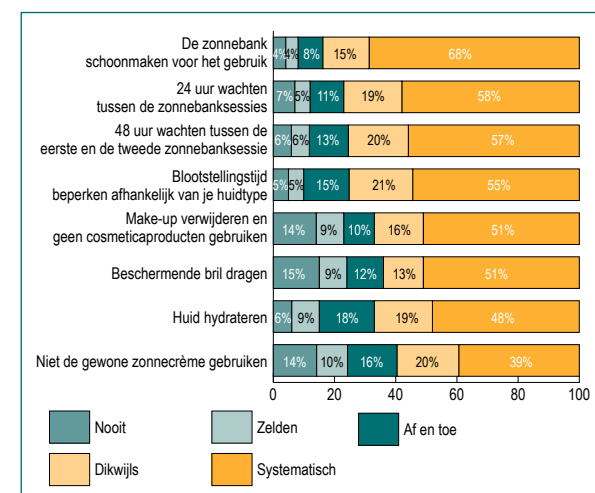
Figuur 27- Om welke reden(en) ben je nog nooit naar de zonnebank geweest? (n=978)

De personen die nog nooit naar een zonnebank zijn geweest, gaven aan dat dit voornamelijk te maken heeft met een gebrek aan interesse (62%). 45% van de vrouwelijke ondervraagden en 46% van de ondervraagden met een hoog opleidingsniveau gaven als tweede reden op dat zij nog nooit naar de zonnebank waren geweest wegens gezondheidsrisico's.

6.4 Mening over de beschermende maatregelen versus toepassing ervan

Figuur 28- Als je naar de zonnebank gaat, pas je dan de volgende voorzorgsmaatregelen toe? (n=725)

De zonnebank voor het gebruik schoonmaken is de meest gebruikte voorzorgsmaatregel. Het niet gebruiken van gewone zonnecrème of zonnemelk is de minst gebruikte voorzorgsmaatregel.

Bovendien valt het op dat de minst-toegepaste maatregelen de maatregelen zijn die niet met de werking van het toestel te maken hebben: make up verwijderen, een beschermende bril dragen, huidhydratatie en het type zonnemelk zijn allen maatregelen die toestel-onafhankelijk zijn. Wellicht speelt het feit dat we een groot aantal geautomatiseerde zonnebanken hebben, een rol.

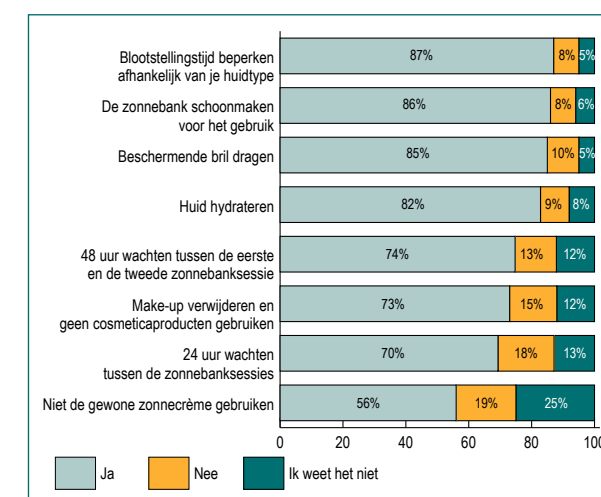
Als we het naleven van de maatregelen vergelijken tussen gebruikers van geautomatiseerde zonnebanken en gebruikers van niet-geautomatiseerde zonnebanken, blijkt het verschil minimaal, behalve voor wat betreft volgende maatregelen:

- Er is meer aandacht voor de huidhydratatie (70% van de gebruikers van niet-geautomatiseerde zonnebanken doet dit stelselmatig of vaak, tegenover slechts 61% van de gebruikers van de geautomatiseerde zonnebanken).

Ook bij de regel dat er voor zonnebanken een andere zonnecreme moet worden gebruikt dan de creme die we buitenshuis gebruiken, hebben de gebruikers van de niet-geautomatiseerde zonnebanken een betere score (64% ten opzicht van 57%).

- Daarentegen, bij de geautomatiseerde zonnebank zien de gebruikers er gemiddeld beter op toe dat de zonnebank voor gebruik wordt schoongemaakt (86% van de gebruikers van de geautomatiseerde zonnebanken doet dat, ten opzicht van slechts 83% van de gebruikers van de niet-automatische centra).

Figuur 29- Zijn deze beschermende maatregelen bij het gebruik van de zonnebank volgens jou doeltreffend? (n=725)

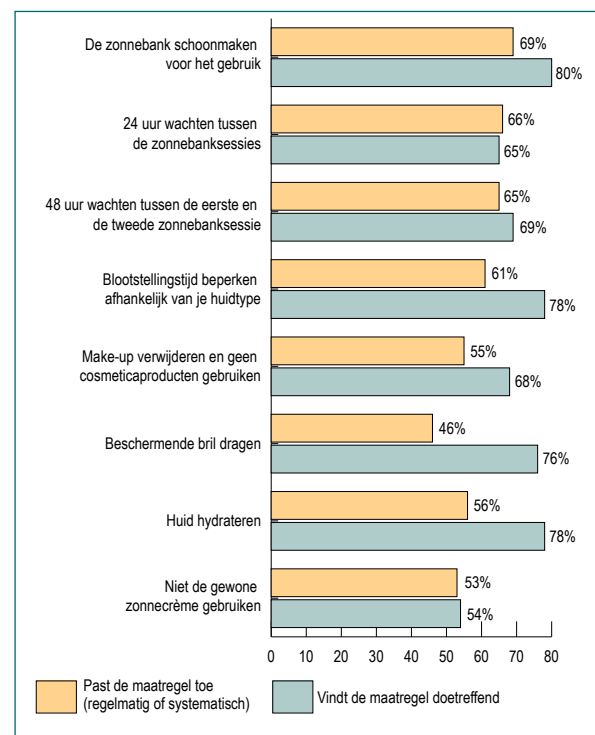
We vroegen eveneens de mening van de gebruiker naar de doeltreffendheid van deze maatregelen. Gemiddeld 77% van de ondervraagden gaven aan dat de beschermende maatregelen die bij het gebruik van de zonnebank moeten worden toegepast, doeltreffend zijn (12% van de ondervraagden vindt de maatregelen niet doeltreffend). De jongeren zijn gemiddeld sceptischer ten opzichte van de verschillende maatregelen (23% van de personen jonger dan 24 hebben grotere twijfels bij de doeltreffendheid van de beschermende maatregelen). Ook 19% van de actieve zonnebankgebruikers gaven aan dat deze beschermende maatregelen gemiddeld niet doeltreffend zijn, tegenover

9% van de niet-actieve gebruikers. Met andere woorden, de actieve zonnebankgebruiker is meer sceptisch dan de niet-actieve-gebruiker over de doeltreffendheid van een aantal maatregelen.

De sceptischere houding van de actievare gebruiker, wordt opgemerkt bij elk van de maatregelen. Bovendien hebben deze negatievere houding over de doeltreffendheid van een aantal van deze maatregelen, een impact op de toepassing ervan. We geven hier drie voorbeelden:

- Het niet-gebruik van de normale zonnecrème (27% van de actieve gebruikers vindt dit geen doeltreffende maatregel, tegenover 14% van de niet-actieve gebruiker). Deze maatregel is dan ook het minste gevolgd (slechts 56% van de actieve gebruikers past deze maatregel systematisch of regelmatig toe, tov 73% van de niet-actieve gebruiker).
- De huidhydratatie (15% van de actieve gebruikers vindt dit geen doeltreffende maatregel, tegenover 6% van de niet-actieve gebruiker). De huidhydratatie is dan ook een van de maatregelen die het minste gevolgd wordt (slechts 53% van de actieve gebruikers past deze maatregel systematisch of regelmatig toe).
- Het beperken van de blootstellingstijd (16 % van de actieve gebruikers vindt dit geen doeltreffende maatregel, tegenover 3% van de niet-actieve gebruiker). Deze maatregel wordt over het algemeen beter opgevolgd als we kijken naar de antwoorden van alle gebruikers (76%, zie figuur 28). Maar als we kijken naar enkel de actieve zonnebankgebruiker, geeft slechts 61% aan deze maatregel systematisch of regelmatig toe te passen.

Figuur 30- inschatting doeltreffendheid maatregel versus toepassing bij de actieve gebruiker (n=264)

We zoomen hier verder op in. Het verschil tussen het doeltreffend vinden van een maatregel, en het ook effectief toepassen van de maatregel, is een constante. Het grootste verschil tussen de ingeschatte doeltreffendheid en de toepassing, zien we bij de maatregelen betreffende huidhydratie, het dragen van een beschermende bril, het beperken van de blootstellingstijd afhankelijk van het huidtype en het schoonmaken voor gebruik).

6.5 Extra maatregelen?

We vroegen ook aan de gebruikers van zonnebanken welke maatregelen er nog extra zouden moeten genomen worden. 110 respondenten hadden duidelijke aanbevelingen De nood aan meer, betere of extra informatie werd het meeste benadrukt (34 keer).

Een aantal van de maatregelen die wordt aangeraden, is reeds geruime tijd opgenomen in de wet. Deze bepalingen zijn dan ook niet gekend en/of niet voldoende toegepast.

De andere aanbevelingen hebben te maken met extra informatie en sensibilisering (waaronder onder meer affiches met foto's van huidkanker die verplicht in de centra moeten opgehangen worden, een infoblad verplicht meegeven bij de aankoop van een zonnebank), een betere controle (zowel in het algemeen, als meer specifiek voor de automatische centra), strengere gebruiksvoorwaarden (vb. ook personen met veel huidvlekken de toegang ontzeggen, maximaal aantal beurten per jaar), en algemene verboden (voor alle centra, of voor de automatische centra in het bijzonder).

Extra suggesties die niet voorkwamen bij de antwoorden

De wordcloud geeft een reeks suggesties weer die volgens onze respondenten eveneens zouden kunnen bijdragen aan een gezonder zonnebankgebruik, ofwel via een verbetering van de kwaliteit, ofwel door een vermindering van de toegang. We denken dat in datzelfde kader eveneens volgende maatregelen kunnen overwogen worden:

- Reclameverbod
- Fiscale maatregelen (cfr. Vb tabaksproducten waar de overheid ook hogere taksen oplegt aan producten die de gezondheid op langere termijn schade kunnen toebrengen).

7. Het gebruik van zonnebankcentra in de praktijk

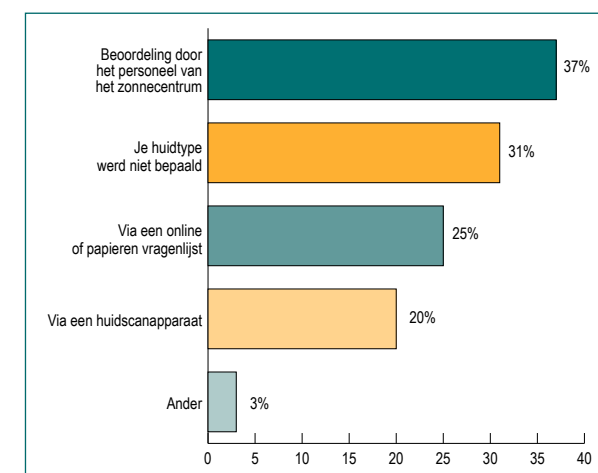
7.1 Weigering toegang

We vroegen de gebruikers van zonnebankcentra (n=595) of hun ooit al de toegang tot een zonnebank geweigerd is. 38% van de actieve zonnebankgebruikers, gaf aan dat dit hun al overkomen is. De personen met huidtype 1 gaven iets vaker aan dat hen ooit al de toegang werd geweigerd (41%).

We vroegen eveneens wat de reden was waarom de toegang werd geweigerd. Merendeel van de weigeringen hield verband met het huidtype (zelfs bij personen die een ander huidtype hadden dan huidtype 1). Uit deze antwoorden is het dan ook onzeker om conclusies te trekken.

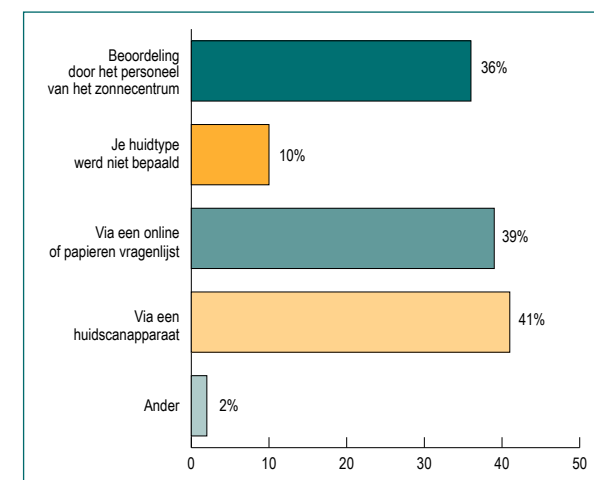
7.2 Huidcontrole

Figuur 31- Als je naar een zonnebankcentrum of -instituut gaat, hoe wordt je huidtype dan bepaald? (n=595)

De meeste respondenten gaven aan dat het personeel van het centrum, mee het huidtype bepaalde (37%). 31% van de respondenten gaf aan dat hun huidtype niet werd bepaald. Het aantal gevallen waarin de gebruiker stelt dat zijn huidtype niet werd bepaald, is lager bij de actieve gebruikers: slechts bij 10% van de actieve gebruikers zou het huidtype niet zijn vastgesteld.

Figuur 32- Huidbepaling actieve gebruiker (n=231)

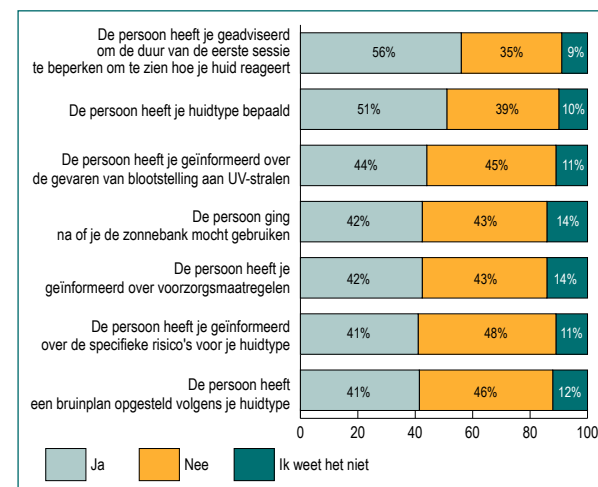
Merendeel van de huidtypebepalingen bij de actieve gebruiker gebeurt via het huidscanapparaat (41% van de actieve zonnebank-gebruikers), of via een vragenlijst (bij 39% van de actieve gebruikers).

We vroegen ook of, naar het aanvoelen van de respondenten, de resultaten van de huidtype bepaling zoals ze gebeurde in het zonnebankcentrum, overeenkomt met hun werkelijke huidtype. 93% van de respondenten antwoordde hier positief op.

Als we vroegen welke methode om het huidtype te bepalen volgens hen het performantste was, duidde de meerderheid van de respondenten het huidscanapparaat aan (39%). Het vertrouwen in dit toestel is zelfs hoger dan de controle bij een arts of dermatoloog (35%). Bij de actieve gebruikers, valt dit vertrouwen in het scanapparaat nog meer op. 44% duidt deze methode aan als het performantste, tegenover slechts 19% voor de dermatoloog of de huisarts;

7.3 Intakegesprek door de verantwoordelijke

Figuur 33- Kreeg je bij een eerste bezoek aan het zonnebankcentrum of -instituut een onderhoud met de onthaalverantwoordelijke en kreeg je de volgende informatie? (n=595)

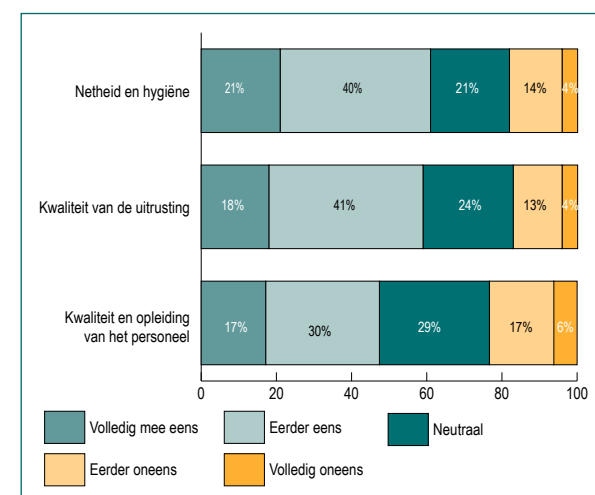

De informatie over de toe te passen voorzorgsmaatregelen is de informatie die het meest door het personeel wordt verstrekt bij een eerste bezoek aan een centrum/instituut. Omgekeerd wordt de info over **de specifieke risico's voor het huidtype** het minst verstrekt.

We dienen hierbij op te merken dat de actieve gebruikers op al deze vragen, wel beduidend positiever antwoorden. Zo gaf 64% van de actieve gebruikers (n=231) aan dat hun huidtype werd vastgesteld, gaf 58% aan dat ze werden ingelicht over de blootstellingsrisico's, gaf 53% aan dat ze werden ingelicht over de specifieke risico's in verband met hun huidtype, werd er in 54% een bruinplan opgesteld, werd er in 65% aangeraden om de duur van de eerste sessie te beperken, werd in 68% van de gevallen de beschermingsmaatregelen uitgelegd, en werd er bij 52% van de personen nagegaan of ze wel degelijk de zonnebank mochten gebruiken.

7.4 Andere informatie

Figuur 34- Vind je dat je voldoende geïnformeerd bent over het onderstaande wanneer je een zonnebankcentrum of -instituut kiest? (n=595)

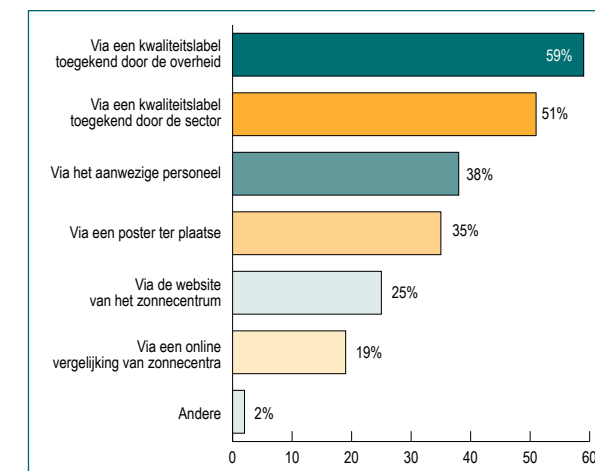

Merendeel van de gebruikers van zonnebankcentra en instituten zijn relatief tevreden over de informatie die ze krijgen in verband met veiligheid en hygiëne (61%), en inzake de kwaliteit van de uitrusting (59%). Daarentegen is slechts 47% van de gebruikers tevreden over de informatie in verband met de opleiding van het personeel.

Als we kijken enkel naar de actieve gebruikers, valt het trouwens op dat de graad van tevredenheid over de informatie in verband met netheid en hygiëne lager ligt. Slechts 56% van de actieve gebruikers (n=231) is tevreden (of zeer tevreden). 26% is hier zelfs negatief over. Wat betreft netheid en hygiëne, valt het eveneens op dat de personen met huidtype 1 (n=93) minder tevreden zijn met de hun verstrekte informatie (slechts 46% is tevreden, en 29% geeft aan ontevreden te zijn).

Wat betreft de tevredenheid over de **kwaliteit van de opleiding en het personeel**, valt op dat de tevredenheid van de actieve gebruikers hoger is. 55% is tevreden tot zeer tevreden over de informatie die ze hieromtrent krijgen, en slechts 18% is ontevreden (in vergelijking bij de inactieve gebruiker betreft dit 44% en 26%).

Figuur 35- Hoe zou je geïnformeerd willen worden over de kwaliteit van een centrum of instituut? (n=595)

We gingen eveneens na wat volgens de gebruikers de beste manier is om hen verder te informeren over de kwaliteit van het instituut. Er is een duidelijke voorkeur om te werken met kwaliteitslabels. Deze voorkeur bestaat zowel bij de actieve als de inactieve gebruikers. Over de vraag wie het label dient te verstrekken (overheid, of via de sectorfederatie), is er wel een onderscheid. De actieve gebruikers hebben meer vertrouwen in een label toegekend via de sectorfederatie (58%, in vergelijking met 46% bij de inactieve gebruikers), dan in een overheidslabel (51% van de actieve gebruikers in vergelijking met 65% van de inactieve gebruikers).

7.5 Extra informatie: labels in de sector

Er bestond reeds een kwaliteitslabel toegekend door de sectororganisatie, met een daaraan gekoppeld gedragscode. We hebben in deze enquête niet specifiek gepolst naar dit kwaliteitslabel. Op dit kwaliteitslabel is er veel commentaar gekomen vanuit Stichting tegen Kanker en vanuit Test-Aankoop³⁰. Deze organisaties vrezen immers dat kwaliteitslabels een vals gevoel van veiligheid geven (alsof een veilig zonnebankgebruik bestaat). Maar bovendien gebeurt de controle op dit label door de sectororganisatie Febelsol zelf. De controle van de naleving van de gedragscode, gebeurt dus niet op een neutrale manier.

De gedragscode³¹ bepaalt voornamelijk dat de zonnebankcentra de wet dienen na te leven (en bevat weinig extra engagementen). Bovendien meldt de brochure (zie voetnoot) dat "zowel de leden als de niet-leden en uiteraard de consumenten kennis kunnen nemen van de adviezen in verband met de UV-stralen en centra met een FeBelSol "Quality Label" - waar ze over de sterkte, de duur en de spreiding van de zonnesessies advies zullen krijgen na bepaling van het huidtype- kunnen identificeren. U kan deze centra terugvinden middels de website <http://www.febelsol.org>".

De gedragscode en het label zijn sinds 2020 niet meer in gebruik. Febelsol stelt andere en nieuwe initiatieven te ontwikkelen.

8. Conclusies en aanbevelingen

We bevroegen in deze enquête 1703 Belgen. 43% van de respondenten gaf aan ooit de zonnebank gebruikt te hebben, waarvan 7% het laatste jaar nog onder de zonnebank zou zijn gekropen.

16% van de personen die deelnamen aan onze enquête geven aan dat ze huidtype 1 hebben, en 31% schatten in dat ze huidtype 2 hebben. Met andere woorden, 47% van de Belgen geeft aan dat ze een gevoelige of zeer gevoelige huid hebben.

Bij een jonge leeftijd, is het gezondheidsrisico bij een grote blootstelling aan de zon, nog groter. Helaas zien we in onze enquête dat personen jonger dan 35, net vaker de zonnebank gebruiken (gemiddeld genomen gaat de zonnebankgebruiker voor de eerste keer rond de leeftijd van 24 jaar naar de zonnebank).

Bovendien lijkt het huidtype geen tot weinig impact te hebben in de mate waarin iemand de zonnebank gebruikt. Zowel bij personen met huidtype 1 (die normaal gezien de zonnebank niet mogen gebruiken), als bij personen met huidtype 2 (waar zonnebanken sterk wordt afgeraden), zien

30 Zonnebanken: hoog tijd voor actie en sancties (test-aankoop.be), communicatie Test-Aankoop op 28 januari 2016

31 Inleiding. Federatie Belgische Solariums - PDF Gratis download (<https://docplayer.nl/140483937-Inleiding-federatie-belgische-solariums.html>)

we toch nog steeds een substantieel zonnebankgebruik. Van de groep die het laatste jaar de zonnebank heeft gebruikt, heeft 27% huidtype 1, en 21% huidtype 2.

We raden dan ook aan om ook de toegang tot de zonnebank voor personen met huidtype 2 verder te beperken, en de controle van de toegangsmaatregelen verder op te drijven. Ook de leeftijdslimiet zou verder moeten onderzocht worden.

We merken op dat de beschermende maatregelen die het minste worden toegepast, de maatregelen zijn die toestel-onafhankelijk zijn (huidhydratatie, gebruiken van specifieke crèmes, gebruiken bril, verwijderen cosmetica).

Het grote aantal automatische zonnebanken kan hierbij een rol spelen. Voornamelijk de regels in verband met de huidhydratatie en de specifieke zonnecrèmes worden minder nageleefd in deze centra.

We raden dan ook aan om de automatische zonnebankcentra te verbieden. Het gebrek aan toezicht in dergelijke centra, kan grote gevolgen hebben voor de gezondheid van de gebruiker. Indien er niet wordt besloten tot een verbod van dergelijke centra, moet er minstens gedacht worden aan duidelijkere instructieschermen, en sensibiliseringsaffiches in het centrum. Bovendien is het aangeraden ook een gerichte controle naar dit type centra uit te voeren.

Een goede kennis over de risico's en andere gedragingen, zijn dan ook van groot belang. De zonnebankgebruikers lijken op het eerste zicht meer kennis te hebben van een aantal risico's (en kunnen ook beter hun huidtype inschatten), maar anderszits blijken er bij deze groep ook meer misvattingen te leven. Bijvoorbeeld het feit dat zonnebanken nuttig is om de huid voor te bereiden op een zonnevakantie is een zeer hardnekkige misvatting. De zonnebankcentra houden deze misvattingen zelf in stand, door onder meer informatie op hun website die dergelijke stellingen poneert.

Aanbevelingen

Beperk de toegang tot de zonnebank voor personen met huidtype 2, en drijf de controle van de toegangsmaatregelen verder op. Ook de leeftijdslimiet zou verder moeten onderzocht worden.

Verbied de automatische zonnebankcentra. Het gebrek aan toezicht in dergelijke centra, kan grote gevolgen hebben voor de gezondheid van de gebruiker. Indien er niet wordt besloten tot een verbod van dergelijke centra, moet er minstens gedacht worden aan duidelijkere instructieschermen, en sensibiliseringsaffiches in het centrum. Bovendien is het aangeraden ook een gerichte controle naar dit type centra uit te voeren.

Screen bij de jaarlijkse controle op de sector van de zonnebanken, ook de informatie op de websites van de zonnebankcentra.

Neem de controle van de veiligheid van deze scantoeestellen op in de actieplannen van de AD Kwaliteit en Veiligheid.

Stel meer informatie verplicht via de zonnebankcentra, waarbij kan ingezoomd worden op de specifieke risico's per huidtype, en waar ook informatie over correct gedrag in directe blootstelling met de zon, wordt verduidelijkt.

Een communicatie via sociale media over de risico's van zonnen en zonnebanken zou bij de jonge gebruikers wellicht het meeste impact hebben. Zoals we aangaven, is de gemiddelde leeftijd van de zonnebankgebruiker vaak (te) jong.

Onderzoek de mogelijkheden tot reclameverbod, en fiscale maatregelen.

We raden dan ook aan dat bij de jaarlijkse controle op de sector van de zonnebanken, ook de informatie op de websites van de zonnebankcentra wordt gescreend.

Uit onze enquête bleek dat merendeel van de gebruikers niet in zonnebankcentra komt die volledig conform de wetgeving handelen. Zelfs de blootstellingsbeperking per huidtype wordt niet steeds toegepast (slechts 61% van de gebruikers houdt hier systematisch rekening meer), en bij 10% van de actieve gebruikers werd nog geen huidtype bepaald.

De zonnebanken zijn verplicht om het huidtype van hun gebruikers te bepalen. Bij de meeste zonnecentra gebeurt dit met een huidscantoestel. Dit is een belangrijke maatregel omdat de personen met huidtype 1 de toegang zouden moeten geweigerd worden, en personen met huidtype 2, een beperkte tijd maar kunnen zonnebanken. Gezien het belang van dit toestel en het correcte gebruik ervan op de gezondheid van de gebruikers, is een correcte ijking van deze toestellen dan ook van groot belang.

We raden dan ook aan dat de Algemene Directie Kwaliteit en Veiligheid van de FOD Economie, de controle van de veiligheid van deze scantoeestellen opneemt in haar actieplannen.

Gebruikers van zonnebanken worden graag over de risico's geïnformeerd via de zonnebanken zelf. Ze zijn relatief tevreden met de informatie die hen momenteel wordt gegeven, maar geven tegelijkertijd aan dat ze over bepaalde aspecten te weinig informatie krijgen. Gebruikers bleken vooral nood te hebben aan extra informatie over de gezondheidsrisico's per huidtype.

Beschermende maatregelen zijn dan ook van groot belang, in de zonnebank, maar ook in situaties met directe blootstelling aan de zon. We merken dat personen die de zonnebank gebruiken, vaker aangeven de beschermende maatregelen rond het gebruik van zonnecrème te volgen, maar daarentegen de andere beschermende maatregelen (zoals bijvoorbeeld

schouders bedekken, op het middaguur uit de zon blijven,...), minder toepassen.

We raden dan ook aan om meer informatie verplicht te stellen via de zonnebanken, waarbij kan ingezoomd worden op de specifieke risico's per huidtype, en waar ook informatie over correct gedrag in directe blootstelling met de zon, wordt verduidelijkt.

Merendeel van de gebruikers zouden vertrouwen hebben in een kwaliteitslabel. Recente ervaringen met kwaliteitslabels in de sector, zijn echter geen doorslaggevend succes. Dergelijke labels moeten minstens een onafhankelijk certificeringsorgaan kunnen betrekken. Wellicht kan deze sector nut hebben bij de projecten over labelling zoals voorgesteld door de HRZKMO.

We concentreren ons in deze studie op zonnebankgebruikers. Desondanks dienen we ook een aantal vaststellingen te maken over niet-gebruikers. Deze zeggen wel meer bezorgd te zijn over huidkanker en de impact van UV-straling, maar dit gedrag vertaalt zich niet altijd in de praktijk: ze gebruiken minder vaak zonnecrème op een efficiënte manier, en controleren ook minder vaak hun huid.

Voor niet-gebruikers en niet-actieve gebruikers van zonnebanken hebben het gevoel niet voldoende geïnformeerd te zijn over de risico's van UV-stralen. Informatie wordt hoofdzakelijk via de media verstrekt, maar wordt als ontoereikend beschouwd of wordt niet op de juiste manier gecommuniceerd. De ondervraagden bevelen meer communicatie aan, via de media en gezondheidswerkers. Jongeren selecteerden de media en influencers op sociale netwerken meer (36% van de -24 jarigen selecteerden de influencers als een zeer geschikt communicatiemiddel). Ook personen met huidtype 1, selecteerden deze optie meer dan gemiddeld (25%).

Een communicatie via sociale media over de risico's van zonnen en zonnebanken zou bij de jonge gebruikers wellicht het meeste impact hebben. Zoals we aangaven, is de gemiddelde leeftijd van de zonnebankgebruiker vaak (te) jong.

9. Bijlagen

9.1 Lijst figuren

Figuur 1- Met welk huidtype identificeert u zich het meest? (n=1703)	5	Figuur 13- Geef aan of de wetgeving volgens jullie volgende bepalingen bevat in verband met zonnebanken (jongeren – 24 jaar, n=178)	13	Figuur 24- Waar ga je meestal naar de zonnebank? (n=725)	19
Figuur 2- Ben je al eens naar de zonnebank geweest? (n=1703)	6	Figuur 14- Geef aan of de wetgeving volgens jullie volgende bepalingen bevat in verband met zonnebanken (personen met gevoelige huid, huidtype 1 n=279; huidtype 2 n=525)	13	Figuur 25- Wat de zonnebank bij jou thuis of bij een vriend of familielid betreft, wie maakt er gebruik van? (n=108)	19
Figuur 3- Gebruik zonnebank per huidtype (n=725)	6	Figuur 15- Hebt u het gevoel voldoende geïnformeerd te zijn over de gezondheidsrisico's van zonnebanken? (n=1703)	14	Figuur 26- Om welke reden(en) maak je gebruik van de zonnebank? (n=725)	19
Figuur 4- Houden vragen rond de gezondheidsrisico's van zonnestralen en uv-stralen je bezig? (n=1703)	7	Figuur 16- In welke mate ben je tevreden of ontevreden over de informatie die je krijgt over de gezondheidsrisico's van zonnebanken? (n=1703)	14	Figuur 27- Om welke reden(en) ben je nog nooit naar de zonnebank geweest? (n=978)	20
Figuur 5- Houden vragen rond huidcontroles en risico's op huidkanker je bezig? (n=1703)	8	Figuur 17- Om welke reden(en) ben je niet tevreden over de informatie die je krijgt over de gezondheidsrisico's van zonnebanken? (n=382)	15	Figuur 28- Als je naar de zonnebank gaat, pas je dan de volgende voorzorgsmaatregelen toe? (n=725)	20
Figuur 6- Neem je voorzorgen tegen zonnestralen en uv-stralen? (n=1703)	9	Figuur 18- Hoe zou je willen worden voorgelicht over de gezondheidsrisico's van zonnebanken? (meerdere antwoorden mogelijk) (n=1703)	16	Figuur 29- Zijn deze beschermende maatregelen bij het gebruik van de zonnebank volgens jou doeltreffend? (n=725)	21
Figuur 7- Controleer jij je huid (pigmentvlekken, moedervlekken, ...)? (n=1703)	10	Figuur 19- Veiligheidsvoorschriften volgens https://ergosun.be/#verzon-popup	16	Figuur 30- Inschatting doeltreffendheid maatregel versus toepassing bij de actieve gebruiker (n=264)	22
Figuur 8- Zijn elk van de onderstaande beweringen over zonnebanken volgens jou waar of onwaar? (n=1703)	10	Figuur 20- Ander voorbeeld van de website https://pacific-sun.be	17	Figuur 31- Als je naar een zonnebankcentrum of -instituut gaat, hoe wordt je huidtype dan bepaald? (n=595)	23
Figuur 9- Zijn elk van de onderstaande beweringen over zonnebanken volgens jou waar of onwaar? (actieve gebruikers, n=264)	11	Figuur 21- Hoe vaak ging je gedurende een periode van 12 maanden naar de zonnebank? (actieve gebruikers, n=264)	17	Figuur 32- Huidbepaling actieve gebruiker (n=231)	23
Figuur 10- Z ijn elk van de onderstaande beweringen over zonnebanken volgens jou waar of onwaar? (huidtype 1, n=279)	11	Figuur 22- Hoe is je gebruik van de zonnebank geëvolueerd gedurende de voorbije jaren? (n=725)	18	Figuur 33- Kreeg je bij een eerste bezoek aan het zonnebankcentrum of -instituut een onderhoud met de onthaalverantwoordelijke en kreeg je de volgende informatie? (n=595)	23
Figuur 11- Geef aan of de wetgeving volgens jullie volgende bepalingen bevat in verband met zonnebanken (n=1703)	12	Figuur 23- Waarom ga je minder (of zelfs helemaal niet meer) naar de zonnebank? (n=572)	18	Figuur 34- Vind je dat je voldoende geïnformeerd bent over het onderstaande wanneer je een zonnebankcentrum of -instituut kiest? (n=595)	24
Figuur 12- Geef aan of de wetgeving volgens jullie volgende bepalingen bevat in verband met zonnebanken (zonnebankgebruikers, n=264)	12			Figuur 35- Hoe zou je geïnformeerd willen worden over de kwaliteit van een centrum of instituut? (n=595)	24

Association belge de recherche et d'expertise des organisations de consommateurs - (asbl)
Belgische Vereniging voor Onderzoek en Expertise voor de Consumentenorganisaties - (vzw)

AB-REOC
BV-OECO

Contact:
Koning Albert II Laan 16,
1000 Brussel
V.U.: Jean-Philippe Ducart